

„Lurkónevelő” Pedagógiai Program

Pesterzsébeti Lurkóház Óvoda
1202. Budapest, Mártírok útja 205/b.

Az intézmény OM azonosítója: <i>034726</i>	Intézményvezető: <i>Molnár Tímea</i>
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestületi elfogadás határozatszám: <i>Basáné Nánási Ildikó</i>	Szülői szervezet nevében véleményezte: <i>Szabados Mária</i>
Jóváhagyta: <i>Molnár Tímea</i> <i>Intézményvezető</i>	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható az óvoda honlapján: http://lurkohazovoda.hu/	
Hatályos: 2019. szeptember 1.	Iktatószám: 324/2018.
Készült: 5 példány	

„LURKÓNEVELŐ” PEDAGÓGIAI PROGRAM

Budapest, 2018.

Az óvodai pedagógiai program törvényi és jogszabályi háttere:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet és a 137/2018. (VII.25.) Korm. rendelettel módosított
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet

1. Jogi státusz

Az intézmény neve: **Lurkóház Óvoda**
OM azonosítója: **034726**
Címe: **1202. Budapest, Mártírok u. 205/b.**
Telefonszáma: **285-51-02**
E-mail cím: **lurkohaz@lurkohaz.t-online.hu**

Az intézményhez tartozó telephelyek:

- címe: **1202. Budapest, Hunyadi J. tér 15.**
- telefonszáma: **285-48-77.**

- címe: **1204. Budapest, Köztársaság tér 1.**
- telefonszáma: **283-08-19.**

- Csoportok száma: **14**
- Férőhelyek száma: **344**

Az intézmény fenntartója: **Budapest Főváros XX. kerület, Pesterzsébet Önkormányzatának Képviselő-testülete.**

A fenntartó címe: **1201. Budapest, Kossuth L. tér 1.**

Telefonszáma: **283-06-40**

Az intézmény jogköre, jogállása, besorolása:

- jogi személyisége: önálló jogi személy,
- tevékenység szerinti besorolása: közszolgáltató költségvetési szerv, közintézmény,
- gazdálkodási besorolása: önállóan működő költségvetési szerv, előirányzata felett teljes jogkörrel rendelkezik, pénzügyi gazdasági feladatait a XX. kerületi GAMESZ, mint önállóan működő és gazdálkodó szerv látja el,
- bér-gazdálkodási jogköre: önálló bér- és létszám-gazdálkodó,

A költségvetési szerv jogszabályban, – a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény – meghatározott közfeladata, alaptevékenysége: óvodai nevelés, ellátás.

Az óvoda a gyermek hároméves korától tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik.

Az óvoda a gyermek hároméves korától ellátja – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint – a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is.

2. Intézményünk bemutatása

2.1. Küldetésnyilatkozat

Nevelési elképzelésünk lényege, hogy az óvodai nevelést egy egységes folyamat első intézményi szakaszaként értelmezzük, melynek törés nélkül folytatódnia kell az iskolában.

Nevelési folyamatunk a gyermeki tevékenységre épül, amely az egyéni fejlődés ütemének megfelelő, teljesítmény kényszertől mentes fejlesztést tesz lehetővé.

Eddigi értékeinket, eredményeinket, hagyományainkat megtartva, a társadalmi és a partneri elvárások és a változások figyelembe vételével folytatjuk.

Arra törekszünk, hogy az óvoda az a hely legyen:

- ahol a gyermeket szeretet és derű, biztonság és megértés veszi körül,
- hogy a gyermekek sokoldalúan fejlettek, kreatívak, önálló gondolkodásra képesek, és testileg, lelkileg egészségesek,
- ahol a gyermekek boldogan töltik napjaikat, így a szülők nyugodtak, mert tudják, hogy gyermekük jó helyen van.

Nevelési filozófiánk egyik legfontosabb alapelve, hogy minden gyermek saját képességei szerint és annak figyelembe vételével nevelhető, fejleszhető.

Pedagógiai elhivatottságunknak megfelelően szakmai tudásunkat folyamatosan bővítjük, hogy képesek legyünk a gyermekek testi, lelki, szellemi fejlődését magas szinten biztosítani. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek jól érezzék magukat az óvodában, és jó szívvel emlékezzenek az itt töltött évekre.

Céljainkat, törekvéseinket csak is a legfontosabb partnerünk, szövetségünk, a szülő megnyerésével tudjuk megvalósítani. A családok nevelési elveit tiszteletben tartva, olyan szülő-óvoda kapcsolatot kívánunk kiépíteni, ami garantálja a gyermekek sokoldalú személyiségfejlesztését.

Hivatásunknak megfelelően, lelkiismeretes pedagógiai munkánk során, kedvező nevelési hatások érvényesülését biztosítva fontos feladatunk a gyermeki jogok és egyéni szükségletek tiszteletben tartásával az esélyegyenlőség biztosítása. Nevelőközösségünk számára fontos a gyermekek öröme, elégedettsége, és hogy biztonságban érezzék magukat, szeressenek a mi óvodánkba járni. Bensőséges, szeretetteljes kapcsolatot teremtve biztosítjuk a sokrétű játék, a sokféle mozgás lehetőségét. Sok olyan tevékenységet biztosítunk, amelyekben a gyermek tapasztalatokat szerez, alakul énképe, önértékelése, képességei optimálisan, harmonikusan fejlődik, sokoldalúan kibontakozik.

Megalapozzuk az egész életen át tartó tanulás iránti igényt, szakmai munkánk eredményeként a gyermekek olyan ismeretekkel rendelkeznek, melyek segítik az iskolai életben való eligazodásban, saját helyének megtalálásában.

2.2. Nevelési alapelveink

- A gyermeket tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés övezze.
- Nyugodt, szeretetteljes légkör kialakítása.
Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosításával a gyermekben az óvodához való pozitív érzelmi kötődés megteremtése, türelmes, toleráns nevelői magatartással a gátlások oldása, az egyre gyakoribb kapcsolat felvétel elérése.

- A nevelés elsődlegességének hangsúlyozása.
Az óvoda nevelési intézmény, s mint ilyen, a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével, valamint a nevelők személyes példamutatásával. A nevelést, mint tudatos értékválasztást nevelési helyzetekbe beépített tevékenységeken keresztül igyekszünk megvalósítani. A gyermeket különleges védelem illeti meg. **A gyermek érdeke mindenképpen felett áll**, joga van szükségletei kielégítéséhez
- Nevelésünk a személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok tiszteletben tartására irányul.
- A nevelés elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda kiegészítő szerepet játszik.
- A gyermek differenciált, egyéni fejlesztése a csoport, a közösség keretein belül.
Törekszünk a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenységek kibontakoztatására úgy, hogy az egyes gyermek egyéni akaratát, vágyát, törekvéseit, igyekezeteit kiélhesse, személyisége pozitív irányban fejlődjék, gazdagítva ezzel a közösséget.
- Elegendő idő, hely és eszköz biztosítása a játékhoz. A gyermek legfőbb tevékenysége, a semmi mással nem helyettesíthető játék. Olyan komplex tevékenységforrás, melyet tudatosan használunk fel nevelési céljaink eléréséhez és ehhez a szükséges feltételeket biztosítjuk. Jót és jól játszani, - ez a gyermek dolga az óvodában.
- A gyermek alapvető szükségleteinek kielégítése.
Életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei kielégítésének meghatározó szerepe van abban, hogy mennyire érzi jól magát, mennyire aktív, mennyire tevékeny, közlékeny és életvidám a gyermek, ezért ezt tekintjük az egyik legfontosabb alapelvnek.
- Esélyegyenlőség megteremtésére törekvés.
A gyermeki személyiség egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum. Ennek megfelelő bánásmód illet meg minden egyes gyermeket. Személyre szabott törődés, figyelem és a másság elfogadása, viselkedése iránti tolerancia minden gyermeknek egyformán kijár. Fontos hogy érezze: úgy szeretik őt, olyannak, amilyen.
- Esztétikus környezet megteremtése.
Kellemes, harmonikus, tiszta, világos csoportszobákkal, ízléses környezettel, természetes anyagok dekorációhoz történő felhasználásával a gyermek alakuló ízlésvilágát, hangulatát pozitív irányban befolyásoljuk, fokozzuk aktivitását.
- Valamely nemzetiséghez tartozó és a hazájukat elhagyni kényszerülő migráns családok gyermekeinek nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelmét.

2.3. Helyzetkép óvodánkról

Intézményünk Pesterzsébet peremén, három épületben működik. Mindhárom óvodában nagy, parkosított udvar áll a gyermekek játék- és mozgásigényének kielégítésére. A három épületben, 14 gyermekcsoportban, összesen 344 gyermek elhelyezésére van lehetőség. Az óvodába járó gyermekek szociokulturális hátterét tekintve a népesség minden rétegét képviselik. Közösségünk hitvallása: nevelő - képességfejlesztő szemléletünkkel a helyi szükségleteket, az óvodába járó gyermekeket és családjaikat kívánjuk szolgálni. A megvalósítást csoportonként két szakmailag jól felkészült, felsőfokú végzettségű óvodapedagógus végzi. Az óvónői párokat úgy alakítottuk ki, hogy az intézmény és a gyermekcsoport érdekeit minél magasabb színvonalon szolgálja.

Az óvónők mellett szakképzett dajkák dolgoznak, akik tevékenyen segítik az óvónők munkáját. A fejlesztést igénylő gyermekekkel fejlesztőpedagógus, a beszédhibás gyermekekkel logopédus foglalkozik. Az óvoda működéséhez a pénzügyi feltételeket a fenntartó biztosítja. Intézményünkhöz kapcsolódik az Erzsébeti Lurkókért, és a XIII. számú Óvoda Gyermekeiért Alapítvány. A neveléshez, fejlesztéshez, környezetalakításhoz szükséges tárgyi feltételek javításához alapítványaink támogatást biztosítanak.

Az óvoda és a szülők kapcsolatát a nyitottság, a bizalomra épülő együttműködés jellemzi. A szakmai munkaközösségeink által szervezett továbbképzések, tapasztalatcserék, kutatások az óvodapedagógusok mindennapi, gyakorlati munkájához nyújtanak segítséget.

A nemzeti köznevelési törvényben rögzített előírás szerint, az óvoda teljes nyitvatartási idejében, a gyermekekkel történő foglalkozások, tevékenységek mindegyikét kizárólag óvodapedagógus irányíthatja. Az óvodában bármilyen külső szolgáltatást, kizárólag pedagógus végzettségű személy tarthat. Évente maximum két szolgáltatást kínálunk.

A gyermekeknek lehetőségük van hit- és vallásoktatásban, valamint bibliai foglalkozáson részt venni.

2.4. Gyermekkép

Nevelőtestületünk gyermekképe alapvetően abból indul ki, hogy a gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok és az érés sajátos törvényszerűségei, valamint a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségleteik vannak.

Olyan gyermekek nevelése:

- akik érzelmileg gazdagok;
- boldogok;
- környezetükben jól tájékozódók és azt óvók;
- fogékonyak a szépre;
- egyéniségük megőrzése mellett képesek az együttműködésre;
- önállóak;
- megfelelő önismerettel és önértékelő képességgel rendelkezők;
- érdeklődők, nyitottak;
- kreatívak;
- másokat elfogadók;
- pozitív beállítódásukkal hozzájárulnak saját testi, szociális, emocionális és intellektuális fejlődésükhöz.

2.5. Óvodakép

Óvodánk légköre szeretetteljes, gondoskodó, érzelmi biztonságot nyújtó, óvó-védő, feltétel nélkül elfogadó-befogadó, hagyományokat ápoló, értékeket közvetítő és teremtő. A szabadság és az ésszerű korlátok alapján biztonságot nyújt a gyermekeknek.

Az önérvényesítés és az alkalmazkodás harmóniáját biztosítja a társas együttlét során, a gyermekek érdekeinek érvényre juttatását helyezi előtérbe.

Nevelőközösségünket a sokoldalúság, az együttműködés jellemzi, mely segíti az integrált és differenciált nevelést, a hátrányok leküzdését, a felzárkóztatást és a tehetséggondozást.

2.6. Pedagóguskép

Elvárásunk, hogy az intézményünkben dolgozó pedagógusokra jellemző legyen:

- az intézményi célokkal való azonosulás;
- őszinte, kollegiális munkakapcsolat;
- gyermekszerető, együttműködő és segítőkész, akire jellemző az öröm és a sikerorientáltság, az értékközvetítés;
- pedagógiai optimizmus és hivatásszeretet;
- tiszteletben tartja a gyermek személyiségét, emberi méltóságát, egyéni és életkori sajátosságait;
- a gyermekek életkorának, fejlettségének és személyiségének megfelelő eljárásokat választ;
- tiszteli, megérti a szülők különbözőségeit;
- a családi vonatkozású tájékoztatásokat titokként kezeli;
- befogadó szellemiségű az inkluzív nevelésben;
- együtt érző, megértő, elfogadó a gyermekekkel és a szülőkkel;
- anyanyelvi-kommunikációs magatartása modell értékű;
- a folyamatos önképzés, a továbbképzés, a szakfolyóiratok használata és a megújulni tudás képessége jellemzi.

2.7. Dajkakép

A nevelőmunkát segítő dajka személyisége:

- munkájával az óvodapedagógus partnere és támogatója, aki képes azonosulni a nevelési elveinkkel, céljainkkal, módszereinkkel;
- gyermekszerető viselkedésével, személyes példájával, kommunikációs- és beszédmintájával pozitívan hat a gyermekekre;
- aki átérzi munkájának fontosságát, partner a gyermeknevelésben;
- feladatait lelkiismeretesen, körültekintően látja el;
- a gyermekek érdekében tiszta, higiénikus, biztonságos környezetet biztosít;
- az óvónő irányítása mellett a napirend és a heti rend alapján tevékenyen vesz részt a csoport életében, a gyermekek gondozásában, étkeztetésében, a különféle tevékenységekben, valamint a gyermekprogramokon, kirándulásokon;
- példamutató magatartásával hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez;
- rendelkezik a dajkai munkakör betöltéséhez szükséges kompetenciákkal.

2.8. Erőforrásaink

Személyi feltételek

Közösségünket a sokoldalú érdeklődés, az alaposság, a szakmailag igényes munka, a rendszeret jellemzi.

Munkatársainkat a folyamatos megújulásra való törekvés jellemzi, igényük az önművelés, önképzés.

Az óvodapedagógusok az elmúlt években érdeklődési körüknek megfelelő továbbképzési formákban vettek részt. Továbbra is szükségesnek tartjuk a rendszeres továbbképzéseket, a szakmai kompetenciák javítását, szakirányú képzettségek megszerzését. A felsőfokú végzettség mellett az óvodapedagógusok több mint 1/3-a rendelkezik szakvizsgával.

A fejlődési igény és a szakmai érvényesülés kivívása pozitívan befolyásolja nevelőtestületünket. Egy-egy gyermekcsoport életét két óvónő irányítja. Nevelőtestületünk többsége elkötelezett közösséget alkot a kitűzött célok elérése érdekében. Óvodánkban a dajkákat a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. Napi munkájuk során az óvónőkkel való megbeszélés alapján segítik nevelési céljaink elérését, feladataink megvalósulását. Intézményünkben két szakmai munkaközösség működik, egy-egy tevékenységforma, nevelési terület elemzése, értékelése, fejlesztése céljából. A gyermekek fejlesztését külső szakemberek segítik (logopédus, fejlesztő pedagógus, utazó gyógypedagógus).

Tárgyi feltételek

Mindhárom óvoda eredetileg is funkciójának megfelelő célra épített egyszintes épület. Csoportszobáink tágasak, világosak, jól szolgálják a gyermekek barátságos, biztonságos óvodai életét. A nevelőközösség nagy igyekezettel teremtette meg a gyermekbarát izléses felszerelést, a gyermekek életkori sajátosságaihoz illeszkedő tevékenységi keretet. A Hunyadi és a Köztársaság téri épületekben tornaterem áll a gyermekek rendelkezésére. Rendelkezünk a pedagógiai programunk megvalósításához szükséges feltételekkel, felszereltséggel. Mindhárom épületben megtalálhatók azok működésbeli helyiségek, melyek a gyermekek és a munkatársi közösség kiszolgálására hívatottak. Az óvodánként több mint 4.000 m² parkosított, füvesített udvar jó lehetőségeket biztosít a gyermekek tartalmas udvari életének kialakításához.

3. Az óvoda nevelés általános feladatai

3.1. Az egészséges életmód alakítása

Az óvodai nevelés egyik alapvető feladata a ránk bízott gyerekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Célunk: az óvodáskorú gyermekek egészséges életviteligényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Feladataink:

A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése

- A testi szükségletek kielégítésével megalapozzuk a gyermekek komfortérzetét, mely minden egyéb tevékenységhez szükséges.
- A napirenddel olyan rugalmas időkereteket biztosítunk, mely a gyermekek életkori és egyéni igényeit figyelembe véve elősegíti az optimális életritmus kialakulását.
- A gondozási feladatok teljesítése a gyermek igényeinek, és családból hozott szokásainak megismerésével kezdődik. A testápolás, étkezés és öltözködés szokásait a szülőkkel és a dajkákkal együttműködve alakítjuk.
- A testi fejlődés egyik alapvető feltétele a helyes táplálkozás. Fontos, hogy a különböző tápanyagok: a fehérjék, szénhidrátok, zsírok, vitaminok, ásványi anyagok és nyomelemek megfelelő mennyiségben és arányban legyenek jelen a gyermekek táplálékában. Lehetőség szerint minden nap biztosítjuk számukra a zöldség és gyümölcsfogyasztást. Megismerve a gyerekek ízlését, ösztönözzük őket az új ízek

megköstolására, de az étel elfogyasztását nem erőltetjük. Egész nap folyamán biztosítjuk számukra a folyadékfogyasztás lehetőségét.

- A gyermekek természetes mozgásigényét naponta többszöri szabad mozgáslehetőség biztosításával (udvaron, tornateremben) és szervezett mozgásos tevékenységekkel elégítjük ki.
- Az ebéd utáni pihenéshez nyugodt, biztonságot nyújtó légkört teremtünk, a kényelmes pihenést pizsamába való átöltözéssel biztosítjuk. Figyelembe vesszük a gyermekek alvásigényét, az alvást nem erőltetjük, de a csendes pihenést biztosítani kell.

A harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, és a gyermek testi képességek fejlődésének segítése

- A tevékenységek tartalmát a Mozgás című fejezetben fejtjük ki részletesen.

A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése

- Az egészség óvodás korban is testi, lelki és szociális elégedettséget, harmóniát jelent.
- Az egészségvédelem alapja a tisztaság igényének kialakítása, az érzékszervek védelme, a bőr, a haj és a fogápolás, az orr tisztán tartása.
- A mindenkori időjárásnak, hőmérsékletnek megfelelő öltözködés: túlóltóztatás, illetve túl vékony öltözet kerülése (fontos a szülők meggyőzése).
- Betegsége gyanús gyereket a közösségtől elkülönítünk, a szülőket értesítjük. Megérkezésükig szükség esetén gondoskodunk a láz csillapításáról, folyadék pótlásáról, a gyermek pihentetéséről. A betegségből felgyógyult gyermeket orvosi igazolással fogadjuk újra a közösségbe.
- Baleset esetén a sérülésnek megfelelően elsősegélyt nyújtunk, súlyosabb esetben, ha a szülő rövid időn belül nem érkezik meg, szakorvoshoz visszük a gyermeket illetve mentőt hívunk.
- A gyermeki szervezet edzését a levegő, a napfény és a víz jótékony hatásának kihasználásával biztosítjuk, a fokozatosság elvének betartásával. Hidegebb téli napokon is rendszeresen levegőre visszük a gyerekeket, a meleg nyári napokon pedig óvjuk őket a káros sugaraktól, hőségtől, gondoskodunk az elegendő folyadékpótlásról.

Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen-zsírartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása a különböző korcsoportokban

- 3-4 éves korban: a beszoktatási idő alatt a gyermekekkel együtt végezzük a testápolási teendőket, hogy megtanulják a szokások sorrendjét. Segítséget nyújtunk a mosakodáshoz, törölközéshez, WC használatához, fog- és hajápoláshoz. Rászoktatjuk őket a saját eszközök használatára. Megismerkedtetjük velük a papír zsebkendő higiénikus használatát. Étkezéskor az edényekkel, evőeszközökkel önkiszolgáló módon terítenek. Szükség esetén a legkisebbeket megetetjük, de fokozatosan önálló étkezésre szoktatjuk őket. Az óvodában új ízekkel, ételekkel ismerkednek meg. Először kanalat, később villát is használhatnak, az érettebbek akár kést is kaphatnak. Kialakítjuk a szalvéta használatának szokását. Ügyelünk a szabad mozgást biztosító, de réteges, hőmérsékletnek megfelelő öltözködésre, segítséget nyújtunk az öltözködés minden mozzanatában, de teret engedünk és ösztönözzük is önállósági törekvéseiket.

Játékos módon szeretjük meg velük a mozgást, közös tornát. Folyamatosan figyelemmel kísérjük közérzetüket, egészségi állapotukat. Ebben a korban különösen alvás alatt még gyakran előfordulhat bepisilés. Tapintatos, türelmes bánásmóddal és a szülőkkel együttműködve próbáljuk megszüntetni az okokat.

- 4-5 éves korban: a tisztálkodási szokások terén fokozatosan eljuttatjuk őket az önálló alapos kézmosásig, WC használatig, rövid haj rendben tartásáig. A helyes fogmosási technikát csoportosan és egyénileg is gyakoroltatjuk. A zsebkeendő használatára, szükségességére gyakran figyelmeztetjük a gyerekeket. Étkezésnél kialakítjuk a helyes kanál- és villa fogást, valamint a kés használatának lehetőségét, a kultúrált étkezés alapjait (tisztá étkezés, csukott szájjal való rágás, szalvéta használat és asztalnál való viselkedés). Tanítjuk a kancsóból való folyadék-öntést. Öltözködésnél egyéni szükséglet szerint segítünk, tanítjuk a gombolásokat, cipzárhúzást. Jelezzék, ha fáznak, vagy melegük van, testi szükségleteiket, közérzetváltozásaikat közölgék velünk, kérjenek segítséget. A szervezett mozgástevékenységek időtartamának növelésével fokozzuk terhelhetőségüket, a délutáni pihenés időtartama viszont csökkenhet.
- 5-6-7 éves korban: a gyermekek teljes önállóságának kialakítására helyezzük a hangsúlyt. A napi többszöri kézmosás szokásának automatikussá kell válnia. A tisztálkodási eszközök tisztán tartása, helyre rakása a mosdó rendjének megtartása is feladatukká válnak. A kultúrált étkezés szabályait betartatjuk, és tanítjuk a kés, villa használatát. Az öltözködés helyes sorrendjének rögzülnie kell ebben a korban. Elvárjuk tőlük a ruhanemük önálló rendben tartását, a cipőkötés megtanulását. Ügyeljenek környezetük rendjére, tisztaságára. Tudatosítjuk a gyerekekben a betegségek és a balesetek megelőzésének, elkerülésének lehetőségeit. Ellenálló képességüket, edzettségüket rendszeres, változatos, lehetőleg friss levegőn végzett mozgással fokozzuk.

A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása

- A gyermekeket körülvevő tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi követelményeknek és esztétikus, nyugtató hatású harmóniát közvetít, jó alapot ad nevelő munkánkhoz.
- Óvodáink udvarai parkosítottak, gondozottak, füves és betonozott terület, homokozó és különböző játékok tartoznak a csoportok udvar részeihez.
- Épületeinket anyagi lehetőségeinkhez képest igyekszünk célszerűen és esztétikusan berendezni. A csoportszobák több szerepet is betöltenek, a különböző tevékenységekhez elkülönített helyeket biztosítunk (pl. építő, alkotó, mese sarok, stb.). A természetes megvilágítást részesítjük előnyben.
- Mind az udvari, mind az épületbeli berendezési tárgyak, eszközök alkalmazásánál elsődleges szempontként a baleset veszélyeinek megelőzését tartjuk a legfontosabbnak.
- Az öltöző helyiségekben minden gyermek számára biztosított a külön fogas és cipőtartó rekesz. A Mártírok 205/B óvodában minden csoportnak külön mosdó helyisége van, a másik két tagóvodában két-két csoport használ közös mosdót napirendjük egyeztetésével.
- Fokozottan ügyelünk arra, hogy a takarításhoz használt vegyszerek és a szükséges tartott gyógyszerek a gyermekektől elzárt helyen legyenek tárolva.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása

- A gyermekek természeti és társadalmi környezetéhez való pozitív érzelmi viszony kialakítása
- A gyermek közvetlen környezetében lévő értékek megismertetése, felfedeztetése a gyermek cselekvő tevékenysége által. Az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb sajátosságainak megtapasztalása.
- Az élő környezet, növények és állatok védelme, óvása, gondozása (pl . madáretetés, élősarok, kerti munka).
- A szelektív hulladékgyűjtés szokásainak alakítása a szülőkkel együttműködve, a gyermekek megismertetése az újrahasznosított anyagokkal.
- Az energiával való takarékoság fontosságának tudatosítása (ivóvíz, áram, fűtési energia)
- Olyan szokások, viselkedési normák megalapozása, amelyek szükségesek a természeti és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti akadályok iránti érzékenység, a későbbi évek környezettudatos életvitelének kialakulásához.

Megfelelő szakemberek bevonásával,- speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása

- A szakemberek bevonásának előfeltétele az óvodapedagógus és a szülők együttműködése az esetleges gondok feltárása és megoldása érdekében.
- Folyamatos kapcsolattartás a gyermekorvossal és a védőnővel, információcsere, együttműködés a gyermekek egészségével kapcsolatos változások esetén.
- Évenkénti fogászati szűrővizsgálat a gyermekfogász közreműködésével.
- Logopédiai szűrővizsgálat az iskoláskor előtti évben, szükség esetén rendszeres logopédiai foglalkozás a Logopédiai Intézet logopédusa által az óvodában.
- A Pedagógiai Szakszolgálat fejlesztő pedagógusával való együttműködés az iskoláskor előtti fejlettségi vizsgálatok, illetve a lemaradást mutató gyermekek részképesség-fejlesztésének terén.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásához utazó gyógypedagógus igénybevétele.
- Óvodai gyógy-testnevelő által a tartáshibák kiszűrése, korrekciója heti két gyógy-testneveléssel a Gyermekkert tagóvodában.
- Megbeszélés és együttműködés az óvoda és a Nevelési Tanácsadó gyermekpszichológusával a gyermekek mentális egészségének érdekében.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A testileg egészségesen fejlődő gyermekek eljutnak az első alakváltozáshoz, testarányaik megváltoznak, megkezdődik a fogváltás. Testük arányosan fejlett, teherbíró.
- Testi szükségleteik kielégítését képesek szándékosan irányítani.
- Önállóan tisztálkodnak, törölköznek, használják a WC-t, fogat mosnak. A tisztálkodási eszközöket tisztán tartják, helyére teszik. Hajukat rendben tartják.
- A papír zsebkendőt szükség szerint higiénikusan használják, helyesen tudnak orrot fújni.

- Ismerik a kultúrált étkezés szabályait, önállóan, megfelelően használják az evőeszközöket, képesek önmagukat kiszolgálni.
- Képesek a hőmérsékletnek megfelelően, önállóan, helyes sorrendben öltözködni, gombolni, cipzárt húzni, cipőt kötni.
- Ügyelnek külső megjelenésükre, környezetük tisztaságára, rendjére.
- Ismerik és betartják a betegségek, balesetek megelőzését szolgáló elemi szabályokat, különbséget tudnak tenni szervezetükre hasznos és káros hatások között.
- Kialakulóban vannak a természeti és társadalmi környezet megóvásához és megbecsüléséhez, a környezettudatos magatartáshoz szükséges szokások.

3.2. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés. A nemzeti identitástudat, a Kárpát-medencei hovatartozásra törekvés. A keresztény kulturális értékek megismerése, a szülők igénye szerint.

Az első három évben a család alapozza meg a gyermek érzelmi életének fejlődését. Óvodába lépése után azonban be kell illeszkednie egy tágabb környezetbe. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége. Nagyon fontos ezért, hogy az óvodában befogadó, elfogadó, érzelmi biztonságot nyújtó, állandó értékrendet közvetítő, szeretetteljes légkör vegye körül.

A szociális tanulás, mely a gyermek születésekor kezdődik, óvodáskorban felerősödik. A gyermek megfigyel, utánoz, mintát, modellt követ, közben magatartásformákat, értékeket sajátít el.

Feladataink:

A gyermekek beszoktatása az óvodai környezetbe, közösségbe:

- Az első óvodában töltött nap előtt lehetőséget biztosítunk az előzetes ismerkedésre (játsonap szervezése). Az első napokban szülő jelenlétében ismerkedhetnek az óvodával, ha erre igényük van.
- Kellemes, esztétikus környezet kialakításával, derűs, nyugodt légkör biztosításával próbáljuk elérni, hogy pozitív érzelmi hatások ériék őket.
- Kedvenc játékukat, cumit behozhatnak, ez különösen elalváskor jelenthet erős érzelmi támaszt.
- A 3 éves korban még jellemző dac-korszak viharos érzelmi megnyilvánulásait türelemmel, megértéssel, megnyugtató magatartással kezeljük.
- Az óvodapedagógus és a dajka személyisége, kisugárzása, egymás és a gyermekek felé irányuló pozitív attitűdje, szeretetteljes bánásmódja és kommunikációja segíthetik át a gyermekeket a beszoktatás nehéz időszakán.

A gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlesztése:

- Az esztétikus környezet, esztétikai élmények és érzelmek biztosításával formáljuk a gyerekek esztétikai értékítéleteinek alakulását
- Érdeklődésüknek megfelelő tevékenységekkel lehetőséget adunk arra, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot.
- Megteremtjük az érzelmi biztonságot nyújtó, családi légkört a csoportban a megfelelő szokásrend kialakításával.
- Segítjük az én-tudat egészséges alakulását, önkifejező és önértékesítő törekvéseik kielégítését, az önértékelés fejlődését.

- Segítjük a társas szükségleteik kielégítését, a barátkozást, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősödését. Olyan élményeket, tapasztalatokat szereztetünk velük, melynek során rokonszenvet érezhetnek egymás iránt.
- Megismertetjük a gyerekekkel a kultúrált viselkedés alapvető szokásait, elsajátíttatjuk velük a közösségi élet szabályait, értékeit, normáit, viselkedésformáit.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be. A kapcsolatok sokoldalú, pozitív érzelmű alakítására törekszünk. (óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek, gyermek-gyermek, óvodapedagógus-szülő, dajka-szülő)
- A felnőtt-gyerek kapcsolatban magatartásunk őszinte, barátságos, de mindig határozott és következetes. A határok és szabályok felállításával olyan értelmes fegyelmet alakítunk a csoportban, melyben mindenki jól és biztonságban érezheti magát.
- A gyermekeket önmaguk és mások tiszteletére, megbecsülésére neveljük, segítjük a másság és a különbözőség elfogadását. Az eltérő kultúrából érkező, különböző szociális háttérű, képességű és fejlettségű, hátrányosabb helyzetű társaik elfogadására, segítésére mutatunk példát számukra.
- Tiszteletben tartjuk a szülők és a gyermekek gondolati, lelkiismereti és vallás szabadságához való jogát. Szülői igények szerint lehetővé tesszük, hogy a gyermekek egyházi, jogi személy által szervezett hit- és vallásoktatáson vehessenek részt az óvodában, de mindennapi nevelőmunkánk során vallási, világnézeti kérdésekben nem foglalunk állást.
- Arra törekszünk, hogy megtanulják a nézeteltéréseket önállóan és kulturáltan megoldani, nem engedünk teret sem a verbális, sem a fizikális támadásnak.

A közös élményeken alapuló tevékenységek biztosítása:

- Megtapasztaltatjuk a gyerekekkel, hogy együtt eredményesebb, örömtelibb minden tevékenység.
- Elfogadtatjuk, hogy az együttműködésben az alá- és fölérendeltségi viszony felcserélhető.
- Az óvodai életben a társas kapcsolatok alakításának legfontosabb területe a közös játék. Ezt követik az egyéb közös tevékenységek, közösen végrehajtott feladatok, melyek mind segítik az érintkezési szabályok és a megértés alakulását.
- A közös élmények, tevékenységek tervezésénél, szervezésénél a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak fejlesztését tartjuk szem előtt (együttműködés, együttérzés, segítőkészség, önzetlenség és figyelmesség).
- A közös feladatvégzést igénylő tevékenységek pozitívan járulnak hozzá a gyermekek akarati tulajdonságainak alakulásához (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladat-, és szabálytudat)
- Az érdeklődésüket felkeltő tevékenységek szervezésével segítjük a tanulás iránti vágy, ezen keresztül az intellektuális érzelmek alakulását.
- A közös eseményeket, ünnepeket, rendezvényeket fokozatosan beépítjük a csoportok hagyományrendszerébe. A gyermekeket bevonjuk az örömteli előkészületekbe, melyet szintén közös élményként élhetnek meg.
- A gyermekek nyitottságára építve elősegítjük a szűkebb és tágabb környezet befogadását, a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a természetben található és az ember által létrehozott szép és jó dolgok megbecsülését.

- Életkoruknak megfelelő ismeretek közvetítésével, nemzeti és népi hagyományok megismertetésével és ápolásával megalapozzuk a gyerekekben a hazaszeretetet és a szülőföldhöz való kötődést.

Egyéni bánásmód alkalmazása a közösségben

- Minden gyermek más testi, idegrendszeri, sajátosságokkal rendelkezik, eltérőek értelmi és kommunikációs képességeik, magatartásuk, érzelmi megnyilvánulásai.
- Egyéni bánásmód alkalmazásával biztosítjuk, hogy minden gyermek a neki megfelelő módon fejlődhessen, és lehessen a közösség elfogadott tagja.
- Különös figyelmet fordítunk a lassabban fejlődő, magatartási, beilleszkedési zavarokkal küzdő, hátrányos helyzetű, illetve sajátos nevelési igényű gyerekekre. Megfelelő szakemberek bevonásával (pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus, orvos) segítjük fejlesztésüket, nevelésüket.
- A kiemelkedő képességű gyermekek tehetséggondozása is mindennapi pedagógiai feladatunk, mely egyrészt képességfejlesztést, másrészt személyiségfejlesztést jelent.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyermekek kimutatják és megfogalmazzák ragaszkodásukat óvodájukhoz, csoportjukhoz, óvónőikhez és társaikhoz.
- Bekapcsolódnak a közös tevékenységekbe, igénylik az aktív, tevékeny életet, és ezért képesek együttműködni.
- Betartják a szokás és szabályrendszert, ismerik a társas viselkedés alapvető szabályait, egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
- Szívesen dolgoznak a közösség érdekében, képesek önmagukat és társaikat reálisan értékelni.
- Megfelelő munkatempóban, önállóan, kitartással végzik tevékenységeiket, képesek küzdeni az akadályok legyőzéséért. Feladattudatuk kialakulóban van.
- Megfelelő önfegyellemmel késleltetni tudják szükségleteik kielégítését. Képesek figyelmesen meghallgatni egymás és a felnőttek közléseit,
- Elfogadják és tiszteletben tartják a különbözőségeket.
- Ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, érzélemvilágukban megjelenik a hazaszeretet.
- Érzelmileg és szociálisan éretté válik az iskolakezdésre, az iskolai élet és a tanító elfogadására, kapcsolatteremtésre és együttműködésre felnőttekkel és gyermektársaival.

3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés és a gyermekek tudásvágyának kielégítése valamennyi tevékenységformában kiemelt és megvalósítandó feladat, amely az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Feladataink:

- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.

- Olyan kommunikációs helyzetek teremtése ahol az átadás és befogadás a felnőttek és gyerekek részéről is működik.
- Szókincs (általános és relációs) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- Nyelvi készség (társalgási vagy kontextusos és elbeszélő vagy összefüggő beszéd) fejlesztése.
- Kommunikációs és metakommunikációs jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.
- Együttműködés a családdal és a logopédussal a prevenció és korrekció érdekében.
- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség és képesség-fejlesztés megvalósítása.
- A különböző nemzetiségekhez tartozó gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.
- A gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire való építés.
- Olyan ösztönző környezet teremtése, amely segíti a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak bővítését, rendszerezését.
- A gyerekek tudásvágyának kielégítése, a fogalmak tartalommal való megtöltése és a megértéshez, feldolgozáshoz szükséges idő biztosítása.
- A gyerekek törekvéseinek támogatása az őket körülvevő világ megismerésére.
- Az átlagon felüli képességekkel rendelkező gyerekek felismerése, tehetséggondozásuk megvalósítása.
- A tervezőmunkában az egyes gyermekek életkori és egyéni fejlődését figyelembe véve választjuk a fejlesztést legjobban szolgáló módszereket, eszközöket, tevékenységformákat.

A fejlődés várható eredményei óvodáskor végén:

- Érthetően, folyamatosan kommunikálnak, beszélnek: gondolataikat, ismereteiket, érzelmeiket mások számára érthető formában, életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni.
- Minden szófajt használnak: különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak, tisztán ejtik a magán és mássalhangzókat.
- Megértik mások beszédét, és kellő beszédfigyelemmel végig tudják hallgatni.
- A tanuláshoz szükséges nyelvi és értelmi képességeik folyamatosan fejlődnek.
- Érzékelésük, észlelésük tovább differenciálódik.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem.
- Belépnek a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelybe az óvodásból iskolássá érnek.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a szabad játék tevékenység területén

- A pedagógustámogató, biztosságot adó jelenlétével olyan légkör teremtése, amellyel a beszédkedv, közlésvágy jól motiválható.
- Megfelelő nyelvi kifejezésminták adása, figyelem a gyermeki közlésekre, válaszadás a felmerülő kérdésekre.
- A gyermeki szerepjátékot kísérő párbeszéd támogatása verbális ismeretekkel, a fogalomalkotás segítségével, a beszéd prozódiai elemeinek gazdagításával.
- Beszédalkomakkal az új szavak, fogalmak, szófajok, igeidők, ragozás megértésének segítése.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a vers, mese tevékenység területén

- A gyermeki beszéd fejlődése, fejlesztése érdekében megfelelő anyagválasztás, kifejező előadásmód, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeivel.
- Az irodalmi élmény feldolgozását segítő változatos módszerek alkalmazása: dramatizálás, drámajáték, bábjáték, elbeszélés, képolvasás.
- A beszédészlelés, megértés, reprodukciós fejlesztése
- Beszédszervek helyes működésének fejlesztése anyanyelvi játékokkal.
- Mondatfonetikai eszközök alkalmazása a megfelelő légzés, hangsúly, kiejtés, ritmus, tempó, hangerő fejlesztése érdekében.
- Verbális és nem verbális jelzések, kölcsönhatások megjelenítése.

Az ének, zene, énekes játék hatása a gyermek nyelvi-kommunikációs fejlődésére

- Beszéd és zenei hallás fejlesztése
- A beszédszervek fejlesztése, a hangzók helyes ejtésének gyakorlása, megfelelő artikuláció fejlesztése.
- Az egyéni megszólalás bátorítása /önálló éneklés, mondókázás, felelgetős énekes játékok /

Az anyanyelvi nevelés feladatai a rajz, mintázás, kézi munka tevékenységében

- A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd fejlesztése.
- A tevékenységek során a különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs bővítése.
- A gyermeki alkotás során formák, színek, anyagok, eszközök megnevezése, vizuális élményeik szóbeli kifejezése.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a mozgás tevékenységében.

- Az alapvető hely és helyzetváltoztató mozgások szóbeli kifejezések megértetése, ennek megfelelő gyakoroltatása.
- A mozgásformák megnevezésével a szókincs, az elvont gondolkodás fejlesztése.
- Mozgásos tapasztalatok beépülésével a keresztcsatornák fejlődésének elősegítése.
- Megfelelő nyelvi kifejezések alkalmazása a téri orientáció, testséma területén.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a külső világ tevékeny megismerésében

- A megtapasztaláson alapuló megismerés, információ szerzés sokoldalú biztosításával a gyermek aktív, passzív szókincsének gyarapítása.
- A fogalmak körének és tartalmának bővítése, a mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a munkajellegű tevékenységek során

- A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák gyakorlása: udvarias megszólítás, kérdés, cselekvésre szólítás, buzdítás, dicséret verbális kifejezései.
- Munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok-okozati összefüggések, műveletek megnevezésére, mondatba foglalása.

4. Az óvodai élet megszervezésének elvei

4.1. Az óvodai élet megszervezése

A napirend tervezésénél kiemelt jelentőségű, hogy a tevékenységek között harmonikus arányokat alakítunk ki, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A heti- és napirenddel biztosítjuk a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezetet.

Napirend

A napirenddel biztonságot, támpontot, állandóságot biztosítunk a gyermekek számára. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenységére, a szabad játékra biztosítunk. A szabad levegőn való tartózkodást, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendőket beillesztjük a játéktevékenység egész napos folyamatába. A napirenden belül rugalmasan vesszük figyelembe az egyes tevékenységek időigényét, ezen kívül annak megfelelően, ahogyan az évszakok váltakoznak, vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése indokolttá teszi, változtatjuk azt. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát, és figyelembe vesszük a gyermekek egyéni szükségleteit.

A napirendek elkészítése a meghatározott időpontok megjelölésével a csoportnaplókban történik.

Heti rend

A heti renddel a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segítjük elő csoportjainkban. Összeállításánál arra figyelünk, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására. Az óvodapedagógusok a helyi adottságok, lehetőségek, igények figyelembevételével alakítják ki csoportjaik heti rendjét.

Gondozás

Az óvodai élet megszervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van, - az óvodapedagógus e folyamatban is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal. Az ezzel kapcsolatos feladatainkat a 8.1. Az egészséges életmód alakítása című fejezetben foglaltuk meg.

Nevelés

Az óvodánkba járó gyermekek nevelését a fenntartó által jóváhagyott helyi nevelési programunk alapján, a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezzük meg. Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét kizárólag óvodapedagógus irányítja.

Dokumentumok

Az óvodai nevelés tervezéséhez, a gyermekek fejlesztéséhez, fejlődésük nyomon követéséhez a következő dokumentumokat készítjük el:

- Az intézmény munkaterve
Tervezési időkerete: egy nevelési év
- A gyermekcsoportok befogadási és nevelési terve
Tervezési időkerete: 2 és 8 hónap/év, valamint épületenként a nyári élet megszervezésének terve

- A tevékenységekben megvalósuló tanulás terve
Tervezési időkerete: egy nevelési év
- A fejlődés nyomon követésének dokumentuma:
A nevelőtestület által kidolgozott és elfogadott egyéni fejlesztési lap.
Időkerete: félévente, - az óvodában töltött évek alatt folyamatosan
(amennyiben a szülő ezt igényli, az óvodapedagógus az egyéni fejlesztési lap alapján készít írásos tájékoztatást, melyben javaslatot tesz a további fejlődéshez szükséges feladatokra).

Ünnepek, megemlékezések, hagyományok

A nevelőtestület által elfogadott jeles napok, kulturális programok lehetőségtára a táblázatban, mely különböző szinteken valósulhatnak meg: össz óvodai, tagóvodai, csoportok szintjén.

Jeles napok, hagyományok, kulturális programok
Autómentes nap
Magyar népmese napja és gyermeki alkotások kiállítása; Vándor mesemondó
Állatok világnapja
„Ősz varázs” környezet védő heti program; Szüret kezdete; Táncház
Márton nap
Advent kezdete – karácsonyvárás, hangulati előkészítés; Habakukk Bábszínház
Mikulás sport verseny (kerületi rendezvény)
Télapó érkezése a csoportokba; Debre színház
Karácsony – gyermekek számára
„Szomjoltóság”
Farsang kezdete és a kiszabáb égetése lezárásként a hó végén; Bűvész
„Fitt Ovi Olimpia” (kerületi rendezvény megszervezése)
Nemzeti ünnep; Lovas huszárok
A víz világnapja
A magyar költészet napja
Húsvét – „Nyuszi les!”
Nyuszi sport verseny (kerületi rendezvény)
„Tavaszi zsongás” környezet védő heti program; kertszépítések; A Föld napja
Édesanyák köszöntése
Madarak-fák napja
Évzárók, ballagások
Gyermekek hete program sorozat <ul style="list-style-type: none"> ✓ Hétfő: Kézműves nap ✓ Kedd: Kulturális nap ✓ Szerda: Sport nap ✓ Csütörtök: Kirándulás ✓ Péntek: „Lurkók napja”

4.2. Az óvoda kapcsolatai – A Kárpát-medencei magyar nyelvű intézményei között oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Feladataink:

- Elsődleges feladatunk a személyes kapcsolat kialakítása a szülőkkel.
- Tájékoztatjuk a szülőket az óvodában elérhető, - a családi nevelést segítő szolgáltatásokról (óvónők sajátos képzettségének kihasználása, logopédus, fejlesztőpedagógus, gyermekjóléti szolgálat, szociális ágazat, szülői értekezlet, fogadóóra, játszódélután, nyitott ünnepek, rendezvények stb.).
- Az egyes családoknak biztosított szolgáltatásokat a gyermekek személyi anyagában dokumentáljuk.
- Segítjük a szülőket gyermeke viselkedése értelmezésében.
- A befogadási időszak folyamatos és fokozatos megszervezése.
- Szülők előkészítő munkájának támogatása szülői értekezlet keretében: napi óvodai élet bemutatása, átadás, búcsúzás körülményeinek megbeszélése, alapvető feladatok, az óvodai nevelés törekvései.
- A gyermekek múltjának, élettörténeke fejlődési és nevelési körülményeinek folyamatos megismerése, pedagógiai-pszichológiai elemzése a fejlesztéséhez szükséges legmegfelelőbb módszerek megválasztásához.
- Az óvoda kezdeményezi, majd tudatosan tervezi a közös nevelés érdekében, a bizalomra épülő kapcsolattartást a szülőkkel.
- A hagyományos kapcsolattartási formák felajánlása mellett törekszünk új, a szülői igényekhez igazodó lehetőségek keresésére.
- Folyamatosan mérjük a kapcsolattartás formáira, tartalmára vonatkozó szülői elégedettséget. Az eredményeket a kapcsolattartási formák kiszélesítésében és mélyítésében felhasználjuk.
- A tudomásunkra hozott, vagy jutott információkat bizalmasan kezeljük.
- Rendszeresen tájékoztatjuk a szülőket nevelési elképzeléseinkről, eredményeinkről.
- A gyerekeket érintő fontos kérdésekben kikérjük a szülők véleményét és bevonjuk őket a döntéshozatalba.
- Megismerve a családok eltérő nevelési szokásait törekszünk az eltérő nevelési igények közelítésére.
- Pozitív attitűddel befogadjuk, elfogadjuk, megértjük a szülőket.

Kapcsolattartás a családokkal:

Kapcsolattartási formák	Résztevők			Gyakoriság
	Gyermek	Szülő	Óvoda-pedagógus	
Szülői értekezlet		X	X	Évente 3 alkalommal
Fogadóóra		X	X	Igény szerint előzetes egyeztetéssel
Családlátogatás	X	X	X	Szükség és igény szerint

Befogadás, előzetes játszónap	X	X	X	A nevelési év kezdete előtt az újonnan felvett gyermekek részére
Nyílt napok, közös rendezvények	X	X	X	Évente 4-5 alkalommal
Gyermeki elégedettség mérése	X		X	Évente 1 alkalommal, kiválogatás módszerével
Szülői elégedettség mérése		X	X	Évente 1 alkalommal, kérdőíves módszerrel

A külső kapcsolatok rendszere, formája és módja

Az intézmény a feladatok elvégzése, a gyermekek egészségügyi, gyermekvédelmi és szociális ellátása, valamint a beiskolázás érdekében és egyéb ügyekben rendszeres kapcsolatot tart fenn más intézményekkel, szervezetekkel.

Általános Iskola

Az óvoda vezetője, pedagógusai rendszeres kapcsolatot tartanak a lakókörzet szerinti iskolák igazgatóival, pedagógusaival. A kapcsolattartás célja az iskolába lépő gyermekek beilleszkedését megkönnyítő együttműködés kialakítása. A kapcsolattartó pedagógus személye az évenkénti munkatervben kerül meghatározásra.

Kapcsolattartó: az óvoda vezetője és az adott nevelési évre megbízott óvodapedagógusok.

A kapcsolat tartalma: a gyermekek iskolai beilleszkedésének segítése az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése.

A kapcsolat formája: kölcsönös látogatás, szakmai fórum, rendezvényeken való részvétel, szülői értekezlet.

Az óvoda orvosával, védőnőjével, gyermekfogászattal

Kapcsolattartó: az óvoda vezetője

A feladatellátásra szóló megállapodást az Önkormányzat jogosult megkötöni.

A kapcsolat tartalma: a gyermekek egészségügyi ellátását és az egyéb iskola-egészségügyi feladatokat végző szervezet, az óvodavezetővel egyeztetett rend szerint, együttműködve végzi a preventív munkát. A védőnő feladatkörébe tartozó feladatokat egyeztesse. Segíti az óvoda pedagógiai programját képező testi, lelki, mentális egészség fejlesztése, a magatartási függőség, a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának és a gyermeket, veszélyeztető bántalmazásnak a megelőzését. Az intézmény teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatait koordinált, nyomon követhető és mérhető, értékelhető módon kell megtervezni a helyi pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program keretében.

A kapcsolat formája: egészségügyi vizsgálat, szűrés, beutalás kezelésre, megbeszélés, dokumentumelemzés.

Az alkalmazottak alkalmassági munkaegészségügyi vizsgálatát végző szolgáltatás tekintetében a munkába állás előtti orvosi vizsgálatra és az időszakos orvosi vizsgálatra történő beutalás az óvodavezető kötelessége, a vizsgálaton való részvétel kötelessége pedig az alkalmazotté.

Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal, és a Nevelési Tanácsadóval.

Kapcsolattartó: az óvoda vezetője, és az adott nevelési évre a munkatervben megbízott óvodapedagógusok.

A kapcsolat tartalma: a gyermekek speciális vizsgálata, egyéni fejlesztése, a beiskolázás segítése, valamint tanácsadás nevelési kérdésekben.

A kapcsolat formája: vizsgálat kérése, kölcsönös tájékoztatás, esetmegbeszélés, konzultáció, szülői értekezleten való részvétel.

A kapcsolattartás formája elsősorban eseti, mely kiterjed

- a gyermek fejlettségével, személyiségével, magatartásával összefüggő szakvélemény megkérésére
- az iskolai alkalmasság, felkészültség megállapítására
- a gyerekek Pedagógiai Szakszolgálatban történő fejlesztésére, foglalkozására
- az óvodavezető, az óvodapszichológus konzultációs kapcsolatot tarthat a Pedagógiai Szakszolgálattal a vizsgálatra küldött, vagy fejlesztő foglalkozásokon résztvevő gyermekekkel kapcsolatban.

Gyakoriság: nevelési évenként a beiskolázást megelőzően, illetve a pszichológus, logopédus és óvónők jelzése alapján szükség szerint.

Logopédiai Szolgálat és az óvoda kapcsolata

Kapcsolattartó: vezető-helyettes.

A kapcsolat formája: vizsgálat kérése, fejlesztés, kölcsönös tájékoztatás, esetmegbeszélés, konzultáció, szülői értekezleten való részvétel.

Gyakoriság: A logopédus rendszeres kapcsolatot tart az óvodapedagógusokkal, konzultáció, információ átadás, a logopédiai ellátás eredményessége, értékelése a nevelési év végén

Gyermekjóléti Szolgálattal, Családsegítő Szolgálattal, Gyámügyi Hivatallal

Kapcsolattartó: óvodavezető, illetve egyeztetést követően a gyermekvédelmi felelősök.

A kapcsolat tartalma: a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése, esélyegyenlőség biztosítása, prevenció.

A kapcsolat formája, lehetséges módja: esetmegbeszélésen, előadásokon, rendezvényeken való részvétel segítség kérése a Gyermekjóléti Szolgálattól, ha a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, valamint minden olyan esetben, amikor a gyermekközösség védelme miatt ez indokolt.

- a Gyermekjóléti Szolgálat értesítése - ha az óvoda a szolgálat beavatkozását szükségesnek látja,
- amennyiben további intézkedésre van szükség, az óvoda megkeresésére a Gyermekjóléti Szolgálat javaslatot tesz arra, hogy az óvoda a gyermekvédelmi rendszer keretei között milyen intézkedést tegyen,
- esetmegbeszélés - az óvoda részvételével a szolgálat felkérésére,
- közös intézkedési terv kidolgozása a hátrányos helyzet csökkentésére, prevenciójára,
- szülők tájékoztatása (a Gyermekjóléti Szolgálat címének és telefonszámának intézményben való kihelyezése), lehetővé téve a közvetlen megkeresését.

Gyakoriság: nevelési évenként minimum 2 alkalommal, illetve szükség szerint.

A gyermekvédelmi feladatok kompetencia elvű meghatározását az óvoda nevelési programja tartalmazza.

Fenntartóval

Kapcsolattartó: óvodavezető.

A kapcsolattartás tartalma: az intézmény optimális működtetése, a fenntartói elvárásoknak való megfelelés, illetve az intézmény érdekeinek képviselete.

Az intézmény és a fenntartó kapcsolata folyamatos, mely kiterjed:

- az intézmény működésével, működtetésével összefüggő feladatok ellátására,
- az intézmény alapidokumentumainak előterjesztésére, ha erre szükség van,
- az intézmény pénzügyi-gazdálkodási tevékenységére,
- az intézmény gazdálkodási, törvényességi ellenőrzésére,
- az intézmény szakmai munkájának eredményességére, a szakmai munka értékelésére,
- a program alapján végzett értékelések nyilvánosságra hozására.

A kapcsolattartás formái:

- szóbeli tájékoztatás,
- beszámolók, jelentések,
- egyeztető tárgyaláson, értekezleten, való részvétel,
- a fenntartó rendelkezéseinek átvétele, végrehajtása,
- speciális információ szolgáltatás az intézmény működéséhez, gazdálkodásához, szakmai munkájához kapcsolódóan,
- statisztikai adatszolgáltatás,
- az intézmény működésének és tartalmi munkájának értékelése.

Gyakoriság: éves munkaterv és szükség szerint.

Gyermek programokat ajánló kulturális intézményekkel, szolgáltatókkal

Kapcsolattartó: az adott nevelési évre megbízott óvodapedagógus.

A kapcsolat tartalma: színvonalas gyermek műsorok, előadások szervezése, lebonyolítása.

A kapcsolat formája: intézményen belül, és intézményen kívüli kulturális programok látogatása a gyermekekkel, illetve ajánlása a szülők felé.

Gyakorisága: az adott nevelési évre szóló munkatervben meghatározva, a szülői szervezet véleményének kikérésével.

Alapítvány kuratóriuma

Kapcsolattartó: óvodavezető

A kapcsolat tartalma: Tájékozódás/tájékoztatás az alapítvány munkájáról.

Gyakoriság: a kuratórium és az intézményi igények alapján.

Egyházak és óvoda kapcsolata

Kapcsolattartó: Az egyházak képviselőivel az óvodavezető tartja a kapcsolatot.

A kapcsolat tartalma: Vallásgyakorlással összefüggő jogok, kötelezettségek megállapítása az alkalmazottakra az Nkt. Vhr.3. § 8) bek. foglaltak megtartásával történik.

Az óvodás gyermekek részére a történelmi egyházak által nyújtott hittan, szülői igény szerint, szakképzett hitoktatóval szervezhető. Az óvoda biztosítja a vallási neveléshez szükséges helyet.

A hit és vallásoktatás idejének és helyének meghatározásához be kell szerezni a szülői szervezet véleményét.

Az óvodában szervezett hitoktatás szabályait a Házirend tartalmazza.

Pedagógiai szolgáltatások

Kapcsolattartó: óvodavezető

A kapcsolat tartalma: Az óvodavezető kapcsolatot tart a pedagógiai szakmai szolgáltatások ellátására létrehozott intézményekkel.

- A szolgáltatók éves munkatervének, továbbképzési tervének, havi programterveinek megismerése, az érdeklődés szerinti részvétel biztosítása.

- Megjelenő igény szerint szakmai segítség kérése.
- Szaktanácsadás.
- A szolgáltatók munkatársainak meghívása szakmai napra.

5. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

5.1. A játék

Célunk: a játéktevékenység minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai szakértelemmel történő támogatása, a sokoldalú és harmonikus fejlődés érdekében.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, közvetett reakcióival éri el.

Feladataink:

- Együtt játszunk a gyermekekkel, motiváljuk őket az építőjátéokra, a barkácsolásra, a dramatizálásra, a bábozásra, a társas- és mozgásos játéokra és a vizuális tevékenységekre.
- A mindennapi együttjátszással hozzásegítjük a gyermekeket a játékköröm megéléséhez, és a kudarcűrő képességük alakulásához.
- Megismerjük a gyermekek képességeit, neveltségi szintjét, hogy eldönthessük, miként juttassa el őket fejlődésük következő szintjére.
- Megteremtjük az osztatlan csoportban a különböző életkorú és fejlettségű gyermekek számára megfelelő szokás- szabályrendszert.
- A gyermekek ismeretében eldöntjük, hogy meddig, hol és hogyan léphetünk be a játékba.
Figyelemmel kísérjük a társas kapcsolatok alakulását, egymás kölcsönös tiszteletben tartását, az alá-, fölé- és a mellérendelt szerepek vállalását alakulását, a gyermek egyéniségének figyelembevételével.
- Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A játék feltételei

A játékhoz szükséges légkör biztosítása

Alkotó kedvű légkört alakítunk ki, ahol a gyermek szabadon dönthet arról, hogy kivel játszik, milyen játékot választ, milyen témát dolgoz fel, milyen helyet választ és mennyi ideig tart játéka. Feladatunk a megfelelő csoportlégkör biztosítása, elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális - interkulturális szemlélettel. Sok új ötlettel, kellő időben adott segítséggel, megerősítéssel segítjük a játékos légkör kialakulását. A csoportban csak annyi szabályt vezetünk be, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, a szabad játékot, az elképzelések valóra váltását. Olyan kreatív légkör megteremtésére törekszünk, melyben a gyermekek feszélyezettség nélkül, önállóan, vagy társaikkal önfeledten tudnak játszani. A közösségi élet és a játék szabályait, normáit a gyerekekkel és szülőkkel közösen formáljuk, különös tekintettel a gyermeki véleménynyilvánítás és döntőképesség erősítésére.

A játékhoz szükséges hely biztosítása.

Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek a csoportszobában önállóan, vagy amíg erre nem képesek segítségünkkel alakítsanak ki játszóhelyeket. Csoportszobáink alkalmasak arra, hogy többféle állandó és cserélgethető kuckót alakítsunk ki. A gyermekek által gyűjtött tárgyak, termékek, "kincsek" egy állandó helyet kapnak, melyet ők alakítanak és rendeznek be.

A kézműves tevékenységek számára szintén állandó helyet biztosítunk, a kellékek, eszközök állandóan a gyermekek rendelkezésére állnak.

A csoportszobákat a könnyű és biztonságos mozgás lehetőségét szolgáló térfelosztással alakítjuk ki.

- Családi játékok tere (szobai és konyhai kellékekkel, utánzásos kiegészítőkkal).
- Mesesarok (nyugalmas hely, könyvekkel, bábokkal, dramatizáló eszközökkel, jelmezekkel, párnákkal, szőnyeggel).
- Építő – közlekedő játékok tere (különböző kockákkal, kirakó és összerakó játékokkal, közlekedési eszközökkel, terepasztalokkal, állatokkal, a természetes környezet felépítését inspiráló eszközökkel).
- Rajzolás, festés, gyurmázás, kézi munka, barkácsolás helye megfelelő eszköztárral, szerszámokkal, inspiráló anyagokkal.
- Kísérletező hely (természetes anyagokkal, felszerelésekkel, gyermek-enciklopédiákkal, földgömbbel, nagyítóval, mágnessel).
- Énekes játékok tere- (ritmus hangszerek, a népi játékok kellékei, képek az ismert játékokról).
- Kincses láda (különböző érdekes tárgyak, az éppen időszerű játékokhoz takarók, szép anyagok).
- Különböző egyéb foglalkozások eljátszásának helyei, lehetőségei (orvos, szerelő, postás, fodrász, tanító, rendőr, tűzoltó, fotós, mentős, építő munkás, számítógépes, stb.).

Tágas, parkosított udvarainkon a gyermekeket arra ösztönözzük, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak.

A játékhoz szükséges idő biztosítása.

A gyermekek az óvodába érkezés pillanatától szabadon választott játékkal játszhatnak. Biztosítjuk a gyermekeknek, hogy egybefüggően minél hosszabb időn keresztül játszassanak, valamint a nagyobbaknak azt is, hogy több napon keresztül ugyanazt a játéktémát folytathassák. Törekszünk arra, hogy a gyermekek minél több időt tölthessenek udvari játéktevékenységekkel is.

A játékhoz szükséges eszközök biztosítása.

A kisebbek játékához, elsősorban a gyakorló játékhoz sok olyan eszközt biztosítunk, amelyek fejlesztik pszichikus szerepeiket, valamint rendelkezésükre állnak a hagyományos jelképes és szerepjátékokhoz szükséges kellékek is. A nagyobbak számára bővítjük az eszközválasztékot, a szerepjátékokhoz kapcsolódó kellékeket, félkész játékokat, az azonosulást segítő ruhadarabokat, értelem és képességfejlesztő játékokat. A megfelelő, készen vett játékeszközök mellett biztosítjuk a sokféleképpen felhasználható anyagokat, szerszámokat, a különböző családi kultúrák pozitív elemeire emlékeztető tárgyakat, valamint az egyéni élményekhez kapcsolódó eszközöket. Ezek nevelő értéke közvetett módon hat a fogyasztói társadalom torz hatásai ellen. Erősítjük ezzel a gyermeki kreativitást, önkifejezést, alkotókedvet, a közös tervezést, az együttműködéses interakciós kultúra kibontakozását, - annak átélését, hogy nem a pénzen vett játék jelenti a legnagyobb örömet. Udvarainkon homokozók, mászóakák, különböző telepített sporteszközök, kézi szerek állnak a gyermekek rendelkezésére. Az időjárás függvényében biztosítjuk a gyermekek számára, hogy az udvaron is a csoportszobaihoz hasonló játékokat folytathassanak. Az udvaron a játékeszközök

használatára, a gyermek testi épségének megóvása érdekében balesetveszélyt elhárító szokás-szabályrendszert fogalmazzunk meg, és azt következetesen betartatjuk.

A játékhoz szükséges élmények biztosítása.

Lehetővé tesszük, hogy a családban, az óvodában, a természeti társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek a játék során többször átélhessék. Igyekszünk minél több lehetőséget biztosítani a közös élményszerzésre: kirándulások, színház, érdekes munkahelyek stb.

Az időszerepnek megfelelő eszközökkel, hangulatteremtéssel tesszük lehetővé a közelgő, és már átélt ünnepek- élmények játékban való megjelenítését.

A gyermekek játékát folyamatosan figyelemmel kísérve megismerhetjük egyéni érdeklődésüket, szokásaikat, fejlettségüket, játszótársi kapcsolataik alakulását. Megfigyeléseinkre építve valósíthatjuk meg egyéni fejlesztő munkánkat, a játék adta sokrétű lehetőségek kihasználásával. Ötlet- és eszköztárunkat képességfejlesztő játékokkal is gazdagítva segítjük az egy-egy területen lemaradást mutató gyermekek fejlődését. Különösen a figyelem és a memória fejlesztése, a verbális és a vizuális fejlesztés, a percepciófejlesztés, a testséma és mozgásfejlesztés terén érhetünk el eredményeket úgy, hogy ezeket, a fejlesztő játékokat integráljuk a napi játék keretei közé.

A rossz szociális környezetből érkezett, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára elsősorban az óvodai játék nyújt lehetőséget a sokoldalú tevékenységre, tapasztalatszerzésre, társas kapcsolatok kialakítására. Fontos, hogy sok türelemmel, beleéléssel egyénileg mutassuk meg nekik játékeszközök használatának módját. Együttjátszással pozitív példát adjunk a különböző játéktevékenységekhez, és segítjük őket a társaikkal való közös játékban. Nemi identitás fejlődésének elősegítése, a tradicionális nemi szerepektől való eltérés, az egyéni különbségek, motivációk tisztelete (babázó kisfiú, autózó kislány természetessége).

Az óvodáskorban megjelenő játékfajták, a tartalom és minőség alakítása

Biztosítjuk a gyermekek számára a gyakorló játékhoz szükséges eszközöket, mintát adunk a helyes használatához, a játékok elrakásához. Ez a tevékenység jól fejleszti a szem-kéz koordinációt, hat a laterális dominancia kialakulására. Figyeljük, erősítjük a gyermekek halandzsázását, a többszöri ismétlés a gyermekekben pozitív érzelmet kelt.

Az udvaron is a gyermekek rendelkezésére állnak a gyakorló játékhoz szükséges eszközök: homok, kavics, különböző tárgyak, melyeket saját szabályaik szerint rakosgathatnak.

A kiscsoportos óvodásoknál már megjelenik a szimbolikus, és a szerepjáték. Mintaadással, szerepvállalással, különböző eszközökkel segítjük a gyermekek játékának fejlődését. A gyermekeket biztatjuk a szerepek elvállalására, a szimbólumok használatára. A dramatizálást, bábozást a rendszeres, többször ismétlődő meseélménnyel biztosítjuk, modellt adunk egy-egy szereplő megformálásához. A bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges kellékeket a gyermekek között készítjük el, ezzel is motiválva őket a tevékenységre.

A barkácsoláshoz szükséges eszközöket együtt gyűjtjük, majd ezekből együtt készítünk kellékeket a játéktevékenység gazdagításához.

Eszközöket biztosítunk a gyermekek konstrukciós játékához, bátorítjuk őket, hogy egyéni ötleteik alapján alkossanak, kombináljanak.

A gyermeknek egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi- és szabályjátékokat tanítunk meg, ezeket a későbbiekben önállóan is tudják játszani, valamint ők maguk is létrehozhatnak szabályokat.

Játéksegítő módszereink helyzettől függőek.

A gyermekek nyugodt játéka esetén irányításunk játékot követő, szemlélő, hagyjuk a gyermekeket cselekedni. Ha szükségét érezzük játékkezdeményező, modellnyújtó játszó-

társként részt veszünk a játékban, - egyébként csak abban az esetben avatkozunk be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy veszélyeztetik egymás épségét, játékát.

A szabad játék elsődlegességének érvényesülése

A szabad játék tervezésénél nem a játék irányítását, hanem az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenységét, feladatait tervezzük meg.

Feladatok:

- A szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai, pszichológiai szakértelemmel való támogatása, indirekt módszerekkel a 3-7 éves korú gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében, az együttműködés kiszélesítésével.
- A gyermekek elemi pszichikus szükséglete, a szabad játék minél optimálisabb szintű kielégítése a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával.
- Biztosítjuk a folyamatos, önfelelt, szabad játék gazdag feltételrendszerét.
- A gyermekek egyéni és társas élményeinek számbavétele.
- Az élményekre, az emlékekre utaló környezet megteremtése.
- A játéktevékenységben modell szerepet betöltő személyek meglátogatása, meghívása.
- Az egy adott időszakra kialakított játszóhelyek megtervezése.
- Saját készítésű eszközök terve.
- A gyermekek eszközkészítéséhez anyagok biztosítása.
- Sajátos igényű gyermekek segítése, támogatása.

A kezdeményezett játék keretében történő ismeretnyújtás

Az irányított, kezdeményezett játék feltételeinek biztosításához az alábbi témaköröket alkalmazzuk:

- **A cél, maga a játék:** a játékot az óvodapedagógus indítja saját elképzelései szerint, amelyben a gyerekek szabadon beállva és kilépve maguk viszik tovább a témát, kiegészítik, akár az irányítást is átveszik. Az önkéntes részvételen túl a közösen kialakított játékfolyam a fontos, olyan témák és területek is előkerülnek, amelyekre a gyermekek nem gondolnak.
- **A cél, a tanulás:** ezekben a játékokban az óvodapedagógus a tanulási célt, a pedagógiai szándékot fogalmazza meg, jellegük a szervezett tanulás jegyeit hordozzák magukon.
- **A cél, a fejlesztés:** eltérő fejlődésű gyermekek részére kezdeményezett képességfejlesztő játékok, az elmaradás típusától és mértékétől függő differenciált fejlesztés.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- A gyermekek képesek több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- Játékukat megtervezik, megszervezik.
- Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- Élvezik a szabályjátékot, képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az általunk preferált viselkedési szabályok.
- Kölcsönhatásuk gazdag, kulturált és érthető.
- A játékhelyzet nézeteltéréseit megoldják.
- Kudarctűrő képességük életkoruknak megfelelő.

5.2. Verselés, mesélés – A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermekek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének, fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A vers ritmusával, képalkotásával segíti az elvontabb gondolkodás fejlődését.

Célunk, hogy e tevékenységformán keresztül:

- Örömforrás, érzéki-érzelmi, értelmi, társas élmények nyújtása; mindennapos mesélés során az érzelmi biztonságban a mesélő és a gyermekek közötti személyes kapcsolat mélyítése.
- A magyar népköltészetre és a népi hagyományokra alapozva feltárni a gyermek előtt a külvilág, és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedési formáit.
- A gyermekek szemlélet módjának és világgképének alakítása a népi, a klasszikus, kortárs irodalmi művek, és a különböző nemzetiségi gyermekirodalom megismertetésével.
- A gyermekek önkifejezésének fejlesztése a saját vers-és mesealkotással, annak mozgással, ábrázolással való kombinálásával.
- Beszédképesség fejlesztése, a szép magyar beszéd megalapozása

A mese nevelő hatása:

- a gyermek személyisége pozitív irányba fejlődik
- erkölcsi normákat közvetít, viselkedési-, és illemszabályokat alakít
- társadalmi, természeti környezethez való pozitív viszony alakítását segíti
- a népi hagyományokhoz, ünnepeinkhez kapcsolódva megalapozza a hazafias nevelést, a szülőföld szeretetét
- a mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme

A mese segíti a ráismerést, a ráébredést, az előrelátást, a képalkotást, az illúzió feszültségének állapotát és a belső képzetáramlás begyakorlását.

A vers játék a nyelvvvel, az érdekesen, szépen hangzó beszéddel.

Feladataink:

- Mindhárom korosztály esetében olyan verseket, meséket választani, amelyek segítik:
 - a környezet megszerettetését,
 - a néphagyományok megismerését,
 - illeszkednek az évszakokhoz, ünnepi eseményekhez,
 - gazdagítják a gyermekek élmény és tapasztalatvilágát,
 - nemzetiségi gyermekirodalom megismerését.
- Az irodalmi élmények átélése, befogadása minden esetben elmélyült, nyugodt hangulatban történjen. Ennek tudatában a szervezésnél kiemelt figyelmet fordítunk a megfelelő hely, idő és eszköz kiválasztására.
- Irodalmi művek hallgatása.
- Irodalmi művek eljátszása – dramatizálás, bábozás.
- Könyvek, folyóiratok nézegetése.

- Színházi élmények nyújtása.
- Mindennapos verselés, mesélés lehetőségének megteremtése.
- Mesehallgatás szokásainak kialakítása.
- Versek, mesék, mondókák, népi szólások gyűjtése és megismertetése.
- Lehetőség a gyakori ismétlésre.
- Élmények feldolgozásának segítése, barkácsolási lehetőséggel, bábozással.
- Ünnepekhez kapcsolódó irodalmi művek megismertetése.
- Anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.

A mesélés, verselés tartalma:

A válogatás során kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy a népi mondókák és a népmesék jelentős számban forduljanak elő, hiszen ezek közvetítik leginkább anyanyelvünk sajátos ritmusát, dallamát, hangzó világát, kifejezőmódját.

A mesélésen való részvétel mindig önkéntes. A mese, vers anyag kiválasztásánál nagyon fontos szempont a csoport életkori összetétele.

- Mondókák, rigmusok:
 - kiszámolók, dúdoló, hintáztatók, párválasztók, altatók, tapsoltatók, csúfolók, „halandzsa”- kiszámolók, stb.
- Mesék:
 - egy szálon futó, egyszerű láncmesék állatokról, emberekről, népmesék,
 - 2-3 szálon futó állatmesék, népmesék, műmesék, gyerekekről szóló történetek, egyszerűbb szerkezetű tündérmesék,
 - cselekményes népmesék, tréfás mesék, folytatásos verses mesék, történetek, nemzetiségi irodalmi alkotások.
- Versek:
 - zenei hatású, ritmikus, játékos versek,
 - legjobb költőink (klasszikus és kortárs) gyermekeknek való, népköltészeti ihletésű, ritmusos, vidám, humoros művei, nemzetiségi irodalmi alkotás,
 - Ünnepekhez kapcsolódó irodalmi művek megismertetése.

Az irodalmi anyag összeállítása és a 3-6-7 éves korban megjelenő tartalmak biztosítása

A mesék, versek közvetítik leginkább anyanyelvünk kifejezés módját, sajátos ritmusát, dallamát. Ezért is biztosítunk minél több lehetőséget vidám mondókák, versek, kiszámolók, hintáztatók, lovagoltatók ismételtetésére. Tegyük ezt lehetővé bábozás és dramatizálás formájában is. Egyszerű, rövid meséken keresztül szoktassuk a gyerekeket a figyelmes és fegyelmezett mesehallgatásra. Az előadást színesíthetjük bábokkal, képekkel, amit később ők is használhatnak.

Megismertetjük velük a képeskönyveket, majd azok védelmére, szeretetére szoktatjuk őket.

Mese, vers kiválasztása során figyelmet fordítunk arra, hogy jelentős számú: népi mondókát, népmesét, kortárs és klasszikus gyermekirodalmi anyagot ismerjenek meg.

Ezen kívül legyen ismeretük a környezetünkben élő nemzetiségek irodalmáról is.

A 3-4 évesek versanyagát népi mondókák, lovagoltatók, hintáztatók, altatók, valamint ismert költőink zenei hatású játékos verseiből állítsuk össze.

A gyerekek ismerjenek: 8-10 mondókát, verset. Ezek szóljanak állatokról, gyerekekről, családokról.

Új mesét 10-12 alkalommal ismerjenek meg az év folyamán.

Ezek szóljanak gyerekekhez közel álló dolgokról: állatokról, gyerekekről, növényekről. Legyenek egyszerűek, rövidek, érthetőek, ismétlésekkel teli történetek.

A 4-5 évesek versanyaga tartalmazzon: sok mondókát, verset. Ezek szólhatnak: időjárásról, évszakokról, állatokról, tárgyakról, emberekről.

Legjobb költőink (klasszikus és kortárs), valamint népköltészetünk gyerekeknek való vidám, humoros műveiből válogassunk.

A mesék már lehetnek: két-három szalon futó állatmesék, népmesék, láncmesék, egyszerűbb történetű tündérmesék.

A gyerekek tudjanak: 3-4 új mondókát, 6-7 rövid verset, de mondogassunk ettől többet, szórakoztatásul is. Ismerjenek meg 12-14 új mesét. Biztosítsunk alkalmat az előző évben megismert mesék ismételtetésére is.

Az 5-6-7évesek versanyagát gazdagítjuk: különböző típusú mondókákkal, kiolvasókkal, csúfolódókkal, közmondásokkal. Élményvilágukra épülő humoros és lírai verseket is választunk számukra. Több ünnephez kapcsolódó verssel ismertetjük meg őket. Nagy költőink hazafias verseiből adunk ízelítőt.

Mesékből már szélesebb skálán mozoghatunk. Állatmeséktől a több szalon futó népmeséig, tréfás meséktől a klasszikus tündérmeséig. Folytatásos történetektől a meseregényig mindent megmutathatunk. Ezeket főleg elalvás előtt, vagy várakozási időben olvassuk, de mindennap kerítsünk rá alkalmat.

A gyerekek ismerjenek meg 10-12 új verset és ugyanannyi mondókát, 15-20 új mesét.

Az egyéni fejlesztés módja, a hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének segítése

Nagy figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű gyermekek könyv, mese, vers iránti érdeklődésének felkeltésére, megszerettetésére irodalomhoz való pozitív érzelmi viszony kialakítására. Mai világunkban a gyermekek többsége, tapasztalataink szerint, egyre kevesebb mesét, verset hall.

A tévé káros hatása itt is megmutatkozik. Ezek a gyermekek csak az óvodában kapnak irodalmi élményt, melyet személyes érzelmi biztonságban élhetnek át. Számukra gyakran csak az óvodában nyílik lehetőség mese hallgatására, mesemondásra. Nekik szorosabb érzelmi kapcsolatra van szükségük, s ezt meg is kapják.

A nehezebben tanuló gyerekeknek több lehetőséget, időt biztosítunk a nap folyamán a spontán vers-, mesemondásra, mondókázásra.

A dinamikus játékokat és a bábozást, mint módszert felhasználjuk a gátlásos, szorongó gyermekek fejlesztésére is.

Külön figyelmet igényelnek a nyelvi-szociális hátrányokat közvetítő környezetből érkezett gyermekek, hisz a művelődési esélyegyenlőtlenségeket már az óvodában célszerű elkezdni kompenzálni, hogy ez később ne váljon társadalmi hátrányok forrásává. Nemzetiségi gyerekek esetében saját kultúrájukból való mesékkal, történetekkel gazdagíthatjuk ismereteiket, mellyel segítjük az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, bővítjük az integráció lehetőségét.

Náluk nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk a könyvekhez, az irodalomhoz való pozitív érzelmi viszony kialakítására.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése

A beszédképesség fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, vers, bábozás, dramatizálás. Ezekben a tevékenységekben eseményszerűen, játékosan sajátítatjuk el a gyermekekkel:

- a helyes kiejtést,
- a szabályos mondatszerkesztést,
- pontos beszédhallást, megértést,
- nyelvtanilag helyes beszédet.

A versek, mondókák, kiolvasók segítségével a gyermekek könnyebben tanulják:

- a hangok helyes ejtését,
- szavak, mondatok ritmusát
- a megfelelő artikulációt.

Sok új fogalommal, kifejezéssel, szófordulattal ismertetjük meg őket. A bábozással, dramatizálással lehetőséget adunk a beszédkezdő fokozására, a szabad önkifejezésre.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén:

- A gyermekek szívesen hallgatják, ismételtetik a verseket, mondókákat,
- Várják és igénylik a mesemondást,
- Szeretnek önállóan mesélni és verset mondani,
- Megjegyznek és kiegészítenek meserészleteket,
- Képesek kép alapján, ismert mesét felidézni
- A bábozás, dramatizálás kedvelt elfoglaltságukká válik.
- Beszédük összefüggővé, folyamatossá válik, anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, többnyire megfelelő hangsúlyú, hanglejtésű, hangerejű és tempójú lesz.
- Képesek meséket, történeteket kitalálni, és ezeket megjeleníteni és kifejezni.
- Képesek koruknak megfelelő színházi előadás cselekményének követésére,
- Megjegyznek, felidéznek 10-14 mondókát, 6-8 verset, 15-20 mesét.
- Szeretik és óvják a mesekönyvet

5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célja:

Az élményt nyújtó közös ének, zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét, ezzel fejlesztve a zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. A gyermekek zenei élményhez juttatása, zenei anyanyelvük megalapozása. A népi dalos-játékok, a gyermektáncok, a népdalok éneklése, a hagyományok, kortárs zenei alkotások megismertetése, a gyermekek zenei kreativitásának elősegítése. A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés váljék örömteli tevékenységgé.

Feladataink:

- Zenei fejlesztő munkánk során figyelembe vesszük a gyermekek egyéni és életkori sajátosságait, a játékot és a játékoságot tekintjük elsődlegesnek.
- Figyelünk a tiszta éneklésre, helyes ritmusra, hangmagasságra, dinamikára, a zenei hangsúlyokra.
- Úgy szervezzük a tevékenységet, hogy az ének, a mozgás, a tánc a nap folyamán megjelenhessen, és örömet jelentsen a gyermekek számára.
- A zenei nevelésben-előnyben részesítjük az élő zenét, éneket, ehhez kapcsolódik a természetes mozgás, amely a gyermekek dalait, mondókáit kíséri.
- Megismertetjük a gyerekeket az igényesen válogatott klasszikus és kortárs zenével is.
- Lehetőséget adunk a gyengébb zenei képességekkel rendelkező gyermekeknek is a sikerélmény átélésére, gondot fordítunk a tehetségesebbek fejlesztésére.
- A népdalok éneklését, a gyermek néptáncok a népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítjük.

- A nemzetiségi gyermekek esetében saját zenei kultúrájának bemutatásával gazdagíthatjuk a zenehallgatás eszköztárát, amellyel segítjük az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, bővítjük az integráció lehetőségét.
- Lehetőséget adunk a gyermekeknek, hogy egy-egy zenei feladatot többféleképpen megoldhassanak, alkotókészségüket, zenei kreativitásukat kipróbálhassák.
- A zenét alkalmazzuk gyakran motiválásként, motiváló eszközként más tevékenységi formák színesítésére.

A zenei anyag összeállítása, és a 3-6-7 éves korig tervezhető tartalmak biztosítása

A zenei nevelés során a gyermekekkel mondókákat, énekes játékokat, népi játékokat, összeállított gyermekdalokat és igényesen válogatott művészeti alkotásokat ismertetünk meg.

A 3-4 éves gyermekekkel elsősorban olyan ölbeli játékokat ismertetünk meg, amit velünk együtt játszhatnak: arc, kéz, ujj, lovagoltató játékok. Számukra olyan énekes játékokat választunk, melyeket álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatnak.

6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot tanítunk meg. A mondókák, dalok 2/4-es üteműek, negyed és páros nyolcad ritmusúak. A gyermekekkel a zenei játékok közben ismertetjük meg az alapfogalmakat, tanítjuk meg őket halkabban, hangosabban beszélni, énekelni. Különböző mozdulatokkal elsajátítatjuk velük az egyenletes lüktetést.

A 4-5 éves gyermekekkel az ölbeli játékokon kívül dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat tanítunk, melyekkel mozgásuk is jól fejleszhető. Megismertetjük velük a csigavonalra, hullámvonalra, szerepcserére épülő játékokat.

A gyermekeknek 4-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat tanítunk. A 4-5 új mondóka és a 12-15 új gyermekdal megtanítása mellett ismételjük velük a 3-4 éves korban tanult dalokat is. A körjátékokból már nehezebbeket - szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító - választunk számukra. Biztosítjuk feltételeit (eszközök, hely) és biztatjuk őket arra, hogy énekeljenek önállóan, egyénileg, kisebb csoportokban halkabban és hangosabban, magasabban és mélyebben. Érzékeltetjük velük az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát, a mondókák, dalok ritmusát.

Az 5-6-7 éves gyermekek a zenei játékokkal, a zenében való aktív részvétel során érezzék meg, hogy a dallam, a ritmus, a szöveg, a mozgás, a hangszer és a játék szoros összefüggésben vannak egymással.

4-7 új mondókát, 15-18 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt tanítunk meg. Olyan dalokból is válogatunk melyben szünet és szinkópa is előfordul.

A dalos játék és a tánc is a mozgásfejlesztés egyik eszköze, mert hatására ügyesebbek hajlékonyabbak, rugalmasabbak lesznek, mozgásuk esztétikusabbá válik. Csoportjainkban törekszünk olyan kellemes, családias légkör kialakítására, melyben nemcsak ünnepi alkalmakkor, hanem a mindennapokon is énekelgetve, zenét hallgatva szívesen táncra perdülnek, akik ehhez kedvet éreznek. A zenére önfeledten mozogva megtapasztalhatják, hogy egy-egy érzést mozgással is ki tudnak fejezni. Mindegy, hogy ez utánzás útján, vagy saját „koreográfia” alapján történik - lényege a mozgás öröme! A nagyok szabálytartó képessége megengedi, hogy bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat, egyszerűbb táncos lépéseket, bonyolultabb térformákat (pl. kaputartásból köralakítás, páros táncok, stb.) tervezzünk e korosztály számára.

A gyermekek tiszta éneklését gyakori egyéni énekléssel segítjük elő.

A hallásfejlesztő fogalom-párokat tempóváltoztatással, dallambújtatással kapcsoljuk össze. Fejlesztjük a gyermekek alkotókészségét, lehetőséget teremtünk arra, hogy egy-egy zenei feladatot többféleképpen megoldhassanak.

A zenehallgatáshoz olyan műveket gyűjtünk, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését az értékes zene iránt. Ezek érzelmi hatású dalok, népdalok, rokon - és más népek, nemzetiségek dalai, valamint magyar összeállított műzene és klasszikus műzene.

A zenehallgatást különböző tevékenységekhez kapcsoljuk, arra törekszünk, hogy zenei élményt minden nap kapjanak gyermekeink.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek képesek természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- Ismernek néhány térforma alakítási lehetőséget (pl. csigavonal, kör).
- Gátlások nélkül, egyedül is tudnak énekelni, dúdolni hat hangterjedelmű dalokat.
- Képesek dallamot visszaénekelni, felelgetős dalt társsal vagy a csoporttal énekelni.
- Ismernek ünnepkörhöz kapcsolódó alkalmi dalokat.
- Törekednek a tiszta éneklésre.
- Figyelmesen hallgatják a bemutatott zenét.
- Tanult dalt, dallammotívum alapján, néhány természeti, környezetbeli hangot (többféle zenei és zörejhangot), hangszereket (ritmushangszereket és a furulya hangját) felismerik..
- Megkülönböztetnek és reprodukálnak halkabb-hangosabb, magasabb-mélyebb, gyorsabb-lassabb fogalom-párokat dallamban, ritmusban.
- Cselekvéssel kifejeznek egyenletes lüktetést, dalritmust és ütemhangsúlyt.
- Helyes testtartással, esztétikusan tudnak egyszerű táncos mozgásokat végezni.
- Próbálkoznak ritmus, mozgás, dallam rögtönzéssel.
- Dallamhoz mozgást, játékot találnak ki.
- Bátran használják a hangszereket.

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, mintázás, festés, építés, képalakítás, a kézimunka az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Célunk, a gyermekek tér-, forma-, színeképzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása, az élmény és fantáziavilág képi szabad önkifejezésének ösztönzése.

Feladataink:

Az alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése

- A csoportszobák belső elrendezésénél elsődleges szempontként vesszük figyelembe, hogy ennek a tevékenységnek egy elkülönített, állandó helyet biztosítunk, hogy más tevékenységet végző, játszó, mozgó gyerekek ne zavarják az elmélyülten alkotókat.
- Az anyagokat, eszközöket gyerekek által hozzáférhető helyen tároljuk. A munkaasztal mérete elegendő az eszközök áttekinthető elhelyezése mellett a kényelmes munkavégzésre. Az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatjuk a gyermekeket.

- Az egyes technikákhoz kapcsolódó munkafogások, megoldások, az eszközök bemutatása, használatuk megnevezése, a gyakorlásra való ösztönzés.
- A gyermekek a játékidő alatt addig folytathatják e tevékenységet, amíg kedvük tartja. A hosszabb, vagy több munkafolyamatot igénylő technikáknál több napon át is készülhet egy-egy mű.
- A gyermekek számára mind méretben, mind minőségben a legjobban megfelelő és elegendő eszközt, anyagot biztosítjuk. Sok anyagot szerzünk be folyamatos gyűjtőmunkával, melybe bevonjuk a gyermekeket és a szülőket is.
- Az alkotáshoz kedvező légkör megteremtése, melyben a gyermekek szabadon ismerkedhetnek az eszközökkel, technikákkal, szívesen próbálkoznak egyedül, de természetes módon kérnek segítséget, ha szükségét érzik. Olyan szokásrendszert kialakítása, amely szabályozza a tevékenységet és egyben szervezetté, egyszerűbbé is teszi azt.
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek számára olyan közös élményeket is biztosítsunk, melyet céltudatosan, részletesen is megfigyeltetünk.

Az alkotó tevékenység tartalmának, minőségének fejlesztése

3-4 éves korban: Játssza ismertetjük meg a gyerekeket a különböző anyagokkal, eszközökkel, a technikai kivitelezés alapelemeivel. A képalakítás megjelenhet zsírkrétával, papíragasztással, festéssel, agyagba, homokba karcolással, nyomatok készítésével is. Nagyobb felületet biztosítunk a próbálkozásokhoz, akár a padlóra terítve, akár függőlegesen rögzítve a papírt. Gyakran biztosítjuk számukra a plasztikai alakítás lehetőségét is. Agyaggal vagy gyurmával nyomkodva, ütögetve, gyurkálgatva, gömbölyítve, lapítva, sodorva szerezhetnek tapasztalatot az anyag formálhatóságáról. Az építőtevékenységek során a különböző formákkal, alakzatokkal ismerkedhetnek.

A tevékenységekhez kapcsolódó szokásrendszer alakítását is ebben a korban kezdjük.

Erre a korcsporra jellemző a firkakorszak. Ezt alapvetően érési folyamatnak tekintjük, melynek megzavarása, a továbblépés kiereszszakolása a gyermek egész további fejlődését megzavarhatja. Hagyjuk őket önállóan, minél többet firkálni, mázolni, gyurkálgatni, így a spontán gyakorlás során finomabbá válik kézmozgásuk. Eközben megteremtjük a későbbi, valódi vizuális önkifejezés előfeltételeit azzal, hogy már e korai korszakban megtanítjuk a különböző technikák és ezek eszközeinek használatát. Így később, firkakorszakukból kilépve figyelmük nagy részét már magára az alkotásra koncentrálnak.

4-5 éves korban: A valódi ábrázolási szándék kialakulásának ideje. Ez a gondolkodásbeli és technikabeli érés, a társak és a felnőttek, valamint a külső környezet hatására jelenik meg. Szándékában áll utánozni, lemásolni, visszaadni a valóságot. Feltétlenül kívárujuk ennek spontán kialakulását. A megfelelő érettség elérése után legtöbbször ugrásszerű fejlődés következik be, s a látszólag "lemaradt" gyerekek utolériu társaikat. Ezért mutatkoznak ebben a korban igen nagy fejlettségbeli eltérések a gyermekek között, így nagyon fontosnak tartjuk, hogy mindig a gyermekek egyéni fejlettségének megfelelően válasszuk meg a fejlesztés lehetőségeit, módszereit. A gyermekeknél megjelenő szándékos képalakítás fejlődését élményeikhez kapcsolódó témajavaslatokkal, illetve ezek megvalósítását segítő technikákkal segítjük elő. Megjelenik az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak és cselekmények saját elképzelés szerinti ábrázolása. Festésnél már színkeveréssel alkotnak új, érdekes árnyalatokat. Használunk ceruzát, zsírkrétát, filc és rostirónt, fapálcát, ecsetet, ollót, ragasztót, tompa végű tűt. Az eszközök használatához kapcsolódó szokásokat következetesen betartatjuk.

Tavasztól őszig a homok, télen pedig a frissen esett hó lehetőségeit is kihasználjuk az ábrázolási tevékenység fejlesztéséhez.

5-6-7 éves korban: Egyre könnyedebbé, hitelesebbé válik az ábrázolás. Nincsenek éles fejlődési határok, a fejlődés nagyjából folyamatos. A szem és kéz koordinációjának gyors fejlődése, a gondolkodás és az ábrázolási szándék összekapcsolódása egy önfejlesztő folyamatot indít el. A változatos témák, az egymással is kombinálható technikák, melyeket számukra biztosítunk, vonzóvá teszik ezt a folyamatot. Az élményeken alapuló cselekményes témákban már megjelennek a mesék, versek, dalok ábrázolása is. Az emberábrázolás egyre részletesebbé válik, megjelenik a mozgásábrázolás.

Folyamatosan gazdagítjuk a technikai megoldásokat, eszköz lehetőséget, pl. batik, kollázs, plakett, dombormű, viaszkar, lenyomatok, makett, stb. A plasztikai munkákban is a többalakos alkotások megjelenését ösztönözzük. Ajándékkészítésnél is alkalmazzuk a változatos, érdekes technikákat (pl. fűzés, fonás, szövés, só kerámia). Készítünk a gyerekekkel játékokat, bábokat, játék kellékeket. Bevonjuk őket környezetük díszítésébe, szépítésébe. Egyre gyakrabban adunk lehetőséget a közös munkára, kisebb csoportokban történő közös alkotásra.

Építés során önállóan alakíthatják a teret játékuknak megfelelően. Statikai tapasztalatokat szerezhetnek építés közben az állandóságról, az alátámasztás és lefedés lehetőségeiről. Feladatunk a belső képek gazdagítása, a mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel, a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó léggör teremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával.

Alkalmanként nézegetünk a gyerekekkel művészi fotókat, albumokat, műalkotások reprodukcióit, beszélgetünk ezek hangulatáról, formáiról, színeiről, cselekményéről. Ellátogatunk a gyerekekkel kiállításra, kézműves műhelybe. A gyermeki élmény és fantázia világ gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó, alakító önkifejezés fejlődését segítjük. Feladatunk az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.

A gyermeki alkotótevékenység fejlődését minden korcsoportban pozitív hozzáállásunkkal is elősegítjük:

- Feltétlenül együtt örülünk velük az első sikereknek
- Folyamatosan biztatva megerősítjük őket abban, hogy képesek leküzdeni a nehézségeket, bizonytalanságaikon átsegítjük őket.
- A továbblendítés legjobb eszköze a változatos témajavaslat. Segítségével észrevetetjük a gyerekekkel, hogy körülöttük minden megjeleníthető, ábrázolható.
- Helytelennek tartjuk a gyermeki ábrázolásban a túlzott valóságigény támasztását. A gyermek azt és úgy ábrázolja, amit és ahogyan ő látja, csak akkor segítjük ebben tovább, ha pillanatnyilag nem tud valamit megoldani.
- Vegyes életkorú csoportokban tudatosítjuk a nagyobbakkal, hogy ők már az ábrázolás magasabb szintjén állnak, ahová a még csak firkálgató kicsik is el fognak jutni. A munkák értékelésénél ezt tartásuk szem előtt, és ne szólják meg a kisebbek „irkafirkáit”.

Az egyéni fejlesztés módja, a hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének segítése

- Ebben az életkorban mindkét irányban igen nagy eltérés mutatkozhat a gyermekek képességeiben, fejlettségében. A lemaradás okait megkeresve tudjuk megválasztani az egyéni fejlesztés módszereit, eljárásait.
- A túl görcsös, merev, illetve túl laza izomzat miatt gyengébben ábrázoló gyermekeknél a mozgásfejlesztésre kell nagyobb hangsúlyt fektetnünk. A teljesítmény igénye nélkül a mozgásfunkciók játékos gyakorlásával fejlesztjük finommotorikájukat.
- A gyengébb koncentráció képességű, túl fáradékony gyerekek számára lehetőséget biztosítunk munkájuk több részletben való elkészítésére.

- Sajnos tapasztaljuk, hogy némely hátrányos helyzetű családból érkező gyermek először az óvodában kap a kezébe rajzeszközöket. A mi felelősségünk, hogy nálunk az alapoktól kezdve, a feltételek folyamatos biztosításával esélyt teremtsünk a felzárkózásra, esetleges tehetségük kibontakoztatására.
- A kiemelkedően tehetséges gyerekek ugyanolyan odafigyelést igényelnek részünkről, mint fejlesztésre szoruló társaik. Számukra az érdeklődő, megbecsülő közeg az, amely legjobban elősegíti továbbfejlődésüket. Inspirálnunk kell őket az új és új megoldások keresésére, hogy önmagukhoz képest mindig előre tudjanak lépni. A kis „művészlurkók” munkáiból kiállításokat rendezünk.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

- Az ábrázoló - alkotótevékenységet nem szoríthatjuk szűk időkeretek közé, hiszen beépül a mindennapok szabadon választható tevékenységébe a gyerekek igényeinek megfelelően. Heti 1-2 alkalommal minden csoportban tervezett és irányított tevékenységeket szervezünk.
- Csoportjainkban általános gyakorlat, hogy ezeket a tevékenységeket mikrocsoportos kötetlen, formában szervezzük. Ennek előnyeit a gyermekek látványos fejlődése igazolja. 5-6 gyermekkel egyszerre foglalkozva, mindenkire odafigyelve tudjuk őket segíteni, fejleszteni, igazodva egyéni munkatempójukhoz, fejlettségi szintjükhöz.
- A 6-7 éves, iskolába készülő gyermekekben tudatosítjuk, hogy a feladat elvégzése fontos, a munka megkezdésének időpontját ők választhatják meg a délelőtti folyamán.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- A gyermekek ismerik az általuk használt anyagok tulajdonságait, változtathatóságát, ismernek különböző technikákat. Biztosan használják az ábrázolás eszközeit.
- Képi gondolkodásuk, esztétikai érzékenységük, szép iránti igényük, esztétikai érzékenységük képességeikhez mérten alakul.
- Képkalkotásukban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket, jelzik az elemi, térvizonyokat.
- Színhasználatukat változatosság jellemzi, kedvenc színeiket érvényesítik munkáikban. Használják ritmikus díszítőelemeket.
- Formaábrázolásuk változatos, emberábrázolásukban megjelenik a dimenziós testábrázolás, a rész-formák, egyszerűbb mozgások.
- Plasztikai munkáik egyéni, ötletesek.
- Örülnek az elkészült alkotásnak, közös kompozíciónak, téralakításban, építésben ötletesek, együttműködők.
- Saját és mások munkáját megbecsülik, értékelik.
- Önállóan készítenek egyszerű játékokat, kellékeket, ajándéktárgyakat.
- Szívesen díszítenek tárgyakat, illetve részt vesznek környezetük díszítésében.
- Tudnak gyönyörködni a szép látványban, megfogalmazzák értékítéleteiket, beszélni tudnak az alkotásról.

5.5. Mozgás

Célunk a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának fejlesztése játékos formában. Törekszünk a gyermekek egészségének megőrzésére, valamint edzettségük, betegségekkel szembeni ellenálló képességük fokozására, tartáshibák kialakulásának megelőzésére, változatos mozgáslehetőségek biztosítására.

Feladataink:

- A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás megszervezése, a pszicho motoros készségek és képességek, a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros készségek, valamint a mozgáskoordináció fejlesztésének érdekében. A mozgásfejlődést sokszínű, az életkornak megfelelő gyakorlati formákkal, játékokkal igyekszünk elősegíteni.
- A mozgásos tevékenységek rendszeres alkalmazásával a kondicionális képességek fejlesztése: az erő, állóképesség, a szervezet ellenálló képességének erősítése, melyek pozitívan befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.
Legfontosabb, hogy a gyermekek szívesen mozogjanak, mozgásképeségeik, pedig önmagukhoz mérten fejlődjenek.
- Arra törekszünk, hogy a spontán, szabad játék biztosítása egészítse ki az irányított mozgásos tevékenységeket, melyek hozzájárulnak a mozgáskoordináció intenzív fejlődéséhez. Ezt sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal segítjük elő. A komplex testmozgások épüljenek be az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is. Legyenek pozitív hatással a gyerek egész személyiségfejlődésére, és biztosítsák a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását. Minden gyermek számára egyaránt élményt, sikert és tanulási lehetőséget jelentsen a mozgásos játék!
- A spontán illetve szervezett mozgásos tevékenységekre minden nap lehetőséget biztosítunk a szabad levegő jótékony hatásának kihasználásával. A motoros képességek fejlesztésével elősegítjük a gyermekek testi fejlődését, a szervek, szervrendszerek funkcionális tulajdonságainak javulását. Erősítjük a vázizomzatot, alakítjuk az izomegyensúlyt, ezen keresztül a helyes testtartást, kiegészítve a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását.
- Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A különböző korcsoportoknak megfelelő mozgásanyagok összeállítása:

3-4 éves korban a hangsúlyt a nagymozgások fejlesztésére helyezzük. Különböző járás – és futásgyakorlatokat végzünk a gyerekekkel játékos utánzó módon, valamint egyszerű ugrásgyakorlatokat (kisebb akadályok átlépése, átfutása, kézi szereken való átugrás).

A kisgyermekek természetes mozgásának fejlődését különösen a talajon végzett támaszgyakorlatok (csúszás, kúszás, mászás) játékos gyakoroltatásával érjük el.

Ezek a gyakorlatok hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy-, és finommozgások kialakulásához.

Talajon és padon is végeztetünk velük egyszerű egyensúlygyakorlatokat.

A függésgyakorlatok köréből a szerekre való fel - és lemászást, ezek módjait gyakoroltatjuk.

A talajtorna elemeiből a test hossz tengelye körüli gurulást végezhetik puha tornaszőnyegen.

Megismertjük a gyerekeket egyszerű dobásgyakorlatokkal, ezeket babzsákkal, kislabdával végezzük. Változatosan alkalmazzuk a kézi szereket. A mozgásos játékok körét ebben a korban a szerep és utánzójátékokból, egyszerű szerepes fogójátékokból, gurítással történő labdajátékokból állítjuk össze.

Figyelembe vesszük, hogy az óvodába bekerülő - különösen a családból és nem bölcsődéből érkező kisgyermekek az együttes, szervezett mozgáshoz még nem szoktak hozzá, esetleg idegenkednek tőle. Ezért a részvételt nem erőltetjük, türelmesen kivárjuk, míg önként, a mozgás örömeért, a közös játékért ők is bekapcsolódnak. Szem előtt tarjuk, hogy a legkisebbek csak bemutatással, cselekvés közben értik meg a szavak és a mozgás kapcsolatát.

4-5 éves korban továbbra is a nagymozgások fejlesztése a fő feladatunk: a járás-, futás-, és ugrásgyakorlatokat nehezítjük akadályokkal, átbújásokkal, tárgyhordozással. Támaszgyakorlatokat talajon és szereken is végeztetünk, gyakoroltatjuk a padon csúszást karhúzással. Érintő magas szeren függőállásban oldal irányú mászással, hátsó függésben lábmozgásokkal próbálkozhatnak.

Ebben az életkorban 30-40cm-es távolságú akadályokon tudnak átlépni.

Az egyensúlygyakorlatokat talajon 5 cm széles vonalon, illetve vízszintes és rézsútos emelt szeren is végeztetjük. A talajtorna gyakorlatai közül tanítjuk a guruló átfordulást hajlított terpeszből, illetve a kézállás előgyakorlatát, a „csikórugdaldózást”. A dobásgyakorlatokat babzsák csúsztatásával, dobásával majd egykezes felső dobással célba is végeztetjük. A labdagurítást különböző testhelyzetekből is próbálgatják, gyakorolják a feldobást, elkapást, a helyben pattogtatást. Járás és futás közben is végrehajthatnak feladatokat a labdával. Az utánzó és futójátékokat már több csapatban, párokban is játszhatjuk. A szabályjátékok lehetnek: fogójátékok, átfutással is, sorversenyek, labdajátékok a labda hordozásával, átadásával. Ebben a korban már fontos feladatunk a testséma-fejlesztése mozgás közben: a test részeinek megismerése, feltérképezése.

Megkezdjük a jobb és baloldaliság kettéválasztását.

5-6-7 éves korban már hangsúlyt fektetünk az észlelés, alakítás, formaállandóság mozgás közbeni fejlesztésére, a finommotorika alakítására. A testrészeken megtanult irányok kivetítése a tér tárgyaira a térbeli tájékozódás fejlődésének fontos lépése. A járást és futást már sorversenyekbe, váltóversenyekbe beépítve is gyakoroltatjuk. Megismertetjük a gyors és lassú, valamint a fokozottan gyorsuló futást. Az ugrásgyakorlatokat bővítjük a sorozatugrásokkal tárgyakon át, valamint a nekifutásból távol - és magasugrással, mélyugrással. Már nehezebb támaszgyakorlatokat is képesek végrehajtani, pl.: pók-, és rákjárás, talicskázás.

A gyermekek nagyobb terhelhetősége már lehetővé teszi az intenzívebb állóképesség fejlesztő mozgások fokozottabb alkalmazását, erre építve egy-egy foglalkozás anyagát.

Az egyensúlyozó gyakorlatokat nehezítjük vízszintes és rézsútos padon 360°-os fordulattal.

A függés-gyakorlatoknál már próbálkozhatnak a testfordulattal, átfogással, oldalirányú mászással.

Sokszor gyakorolhatjuk az eddig elsajátított talajtorna elemeket, hossz tengely körüli gurulást, kiegészítő feladatokkal nehezítve.

A dobásgyakorlatok tervezésénél a szem és a kéz koordinációját, igénylő feladatokat részesítjük előnyben. Gyakoroljuk velük a távolba dobást kislabdával, babzsákkal feszített zsinór felett, és 1 m átmérőjű célba.

Labdával a kétkezes alsó és felső dobást alkalmazzuk, valamint a labdavezetést járás és lassú futás közben. A labdaadogatást és elkapást párokban gyakoroltatjuk 3-4 méterről.

Továbbra is sokat játsszák a kedvelt szerep-, és utánzó futójátékokat, de túlsúlyba kerülnek a szabályjátékok: sorversenyek, váltóversenyek, fogójátékok, melyeket már több fogóval is képesek játszani. A labdajátékok szabályait dobással, célzással bővítjük. Ebben az életkorban már elvárjuk a gyermekektől a játékszabály betartását is. A szervezett mozgással fejlesztjük a társra figyelés képességét, az önfegyelem, az alkalmazkodás, és a kooperáció fejlődését segítjük.

Mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé megfelelő ritmusúvá válik. Képesé válnak a differenciált mozgásra.

A mozgástevékenységek szervezeti formáinak megteremtése

- A tervszerű, tudatos mozgásfejlesztés gerincét a rendszeresen szervezett mozgásos foglalkozásokkal, és a mindennapos testmozgással biztosítjuk. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeknek legyen alkalmuk szabadidőben is gyakorolni a foglalkozásokon megismert mozgáselemeket. Kiemelt feladatként kezeljük a mindennapos mozgás biztosítását. Minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk a mozgásra az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével. Figyelembe vesszük a gyermekek teljes személyiségét.
- Naponta szervezzük a mindennapos testmozgást, ez lehet rövid testgyakorlat, mozgásos játék, zenére mozgás, vagy udvaron szervezett mozgásos játék. Ezek játékos mozgásanyaga kapcsolódik azokhoz a tervszerű mozgásfejlesztő foglalkozásokhoz, melyeket heti 1-2 alkalommal mindhárom korosztálynál kötött formában szervezünk.
- Szervezünk az udvaron mozgásos játékokat, versenyeket, amelyekben a gyermekek saját kedvük szerint vehetnek részt. Ezek nagy hatékonysággal növelik az aktivitási szintet. A szabad játékot nevezhetjük aktív játéknak is. Ez lehet a finomkoordinációt fejlesztő, vagy a nagymozgásokat fejlesztő (pl.: fogócska, ugróiskola).
- Két óvodánk is különálló, jól felszerelt tornateremmel rendelkezik, ahol a csoportok közt beosztva szinte az egész nap folyamán zajlanak a különböző mozgásos tevékenységek. Mindhárom épülethez mozgásfejlesztésre alkalmas eszközökkel, játékokkal felszerelt gondozott udvar is tartozik. Mártírok óvoda részben „Lépegető” lett telepítve és a másik két óvoda udvarán is elkészül.

A szervezett mozgásos tevékenységeknél a következő elveket tartjuk szem előtt:

- Változatossá tesszük: kézi szerek használatával (babzsák, kendő, szalag, karika, labda, bot, kocka, body-roll henger, stb.) zenés gimnasztikával.
- Tartásjavító, és talpboltozat erősítő gyakorlatok beépítésével a gyerekeket hozzászoktatjuk a helyes testtartáshoz és próbáljuk, megelőzni azokat a tartáshibákat melyek az iskolába lépés után még fokozódhatnak.
- Lehetőség szerint minden évszakban a szabad levegőn is szervezünk mozgástevékenységeket. Legfontosabb szempont a balesetveszély megelőzése, ezért alaposan átgondoljuk az eszközök és gyermekek célszerű elhelyezkedését, saját helyünket, segítő szerepünket.
- A gyakorlatok végzésénél érvényesítjük a játékoság alapelvét. A mozgásanyag és a játékok kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek közötti fejlettségbeli eltéréseket, egyéni terhelhetőségüket, illetve az életkori sajátosságaikból adódó különbségeket. Ennek különösen vegyes életkorú csoportjainkban van nagy jelentősége. Differenciálunk a feladatok több mikro csoportban való megosztásával, illetve ugyanannak a gyakorlatnak különböző nehézségű fokozataival.
- A gyakorlás közbeni hibajavítás módszerét alkalmazva, a dicséret, a biztatás, a pozitív megerősítés a meghatározó részünkről. Ezekkel a kedvező pszichikai ráhatással igyekszünk sikerélményhez juttatni a bátortalanabbul mozgó gyermekeket is.
- Külön odafigyelünk az egészségügyi problémás, illetve a hosszabb betegségből visszaérkező gyermekekre, az ő terhelésüknél a fokozatosság elvét tartjuk szem előtt.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a kellő önkontroll esetleges hiánya miatt, a többiekkel való közös mozgás során különösen nagy gondot fordítunk a módszerek megválasztására.

Fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén

- Az óvodásaink szeretnek, és szívesen mozognak.
- A gyermekek nagymozgása, finommotorikája, pszicho motoros készsége, egyensúlyérzéke kialakul.
- Egyéni adottságaihoz mérten mozgásuk harmonikus, összerendezett.
- A kondicionális képességük kifejlődik.
- Kialakul bennük az egészséges versenyszellem.
- Felismerik képességeik határát, a vészhelyzeteket és megelőzésükre törekszenek.
- A feladatok végrehajtása közben kitartóak, erőfeszítésre is képesek.
- Jellemző rájuk a fegyelmezettség, a bátorság.
- Képesek figyelni mozgás közben társaikra, és a szabályok betartására.
- A tornaszereket, mozgásos játékeszközöket rendeltetésszerűen, biztonsággal használják.
- Ismerik testrészeiket, azok funkcióit, testsémájuk kialakul.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Futás közben képesek irány-és tempóváltásra.

5.6. Külső világ tevékeny megismerése.

Célunk:

A szűkebb és tágabb környezet felfedeztetése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt. A környezettudatos magatartás megalapozása, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása. A szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeinek megismerése, tanulja meg ezek szeretetét, védelmét is.

Tudjanak rácsodálkozni a természetben és az emberi természetben megmutatkozó jóra, szépre, tisztelje és becsülje azt.

A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alakí, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.

Feladataink:

- Megtanítani, látni, alkalmassá tenni a megfigyelésre.
- Alkalmi és folyamatos megfigyelésekkel lehetővé tenni, hogy maguk fedezzék fel környezetüket, a változások összefüggéseit, a környezetvédelem fontosságát, gyűjtse szelektíven a hulladékot.
- Rácsodálkoztatni a természetben és az ember által alkotott környezetben megmutatkozó jóra, szépre, tisztelni és becsülni azt.
- Megismertetni szűkebb és tágabb környezetével, mellyel megalapozzuk a hazához való érzelmi ragaszkodást, a szülőföldhöz való kötődését.
- Ismereteiket bővíteni utánzásos, spontán, játékos, kérdésekre épülő, irányított ismeretszerzéssel.
- Saját környezetének rendben tartása által, megtanítani az elvégzett munka értékére, hasznára és ez által rávezetni a gyermekeket a tágabb környezet védelmének értékére és fontosságára.
- Az ismeretek tevékeny, tapasztalás útján történő átadása.
- Megismertetni az itt élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és szokások, néphagyományok, a családi és a tárgyi kultúra értékeivel. Megtanítani ezek szeretetét, védelmét.

- Az önálló véleményalkotás, döntési képesség megalapozása (problémahelyzetek mérlegelésével, a cselekvéses tanulásból adódó tapasztalatok közös összegzésével, irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréjével.)
- A spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása, a tevékenységekben való alkalmazás lehetőségeinek gazdagítása, problémahelyzetek teremtése a gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

A 3-4 éves gyermeket az óvoda elfogadása és megszerettetése után megismertetjük az óvoda szűkebb és tágabb környezetével. Megfigyeltetjük velük az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, az időjárást, a közvetlen környezetükben fellelhető, megfigyelhető növényeket, állatokat, közlekedési eszközöket, teste körvonalait. A gyermekekkel közösen és a szülők segítségével terméseket, leveleket, kavicsokat, képeket gyűjtünk. Felfedeztetjük környezetünk formáit, színeit, különös hangsúlyt fektetünk a taktilis érzékelésre. Helyezze el magát a családban.

A 4-5 éves gyermekek tapasztalat - és élményszerző sétáit az óvoda közvetlen és tágabb környezetében szervezzük meg. Törekszünk a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, a tevékenységeken alapuló megismerési lehetőségek bővítésére, a differenciálásra.

Megfigyeltetjük a gyermekekkel az évszakváltást a növény és állatvilágban, rávezetjük a gyermekeket összefüggések megértésére, a környezetvédelem fontosságára.

A séták során gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályát, megismertetjük a gyermekekkel a környezetünkben megfigyelhető járműveket, ezek környezetre gyakorolt hatását. A környezetünkben élő állatokon és növényeken kívül foglalkozunk az állatkertben élő állatokkal is.

Beszélgünk a családról, otthonról és munkahelyről, testrészekről, érzékszervekről.

Az 5-6-7 éves gyermekeknél építünk cselekvő aktivitásukra. Az óvoda tágabb környezetével is ismerkedünk. Megismertetjük őket emberi alkotásokkal, értékekkel, azok védelmével, megőrzésével, az ember környezet tisztelő és romboló tevékenységével.

Közlekedési eszközökkel közelítjük meg a távolabbi területeket, és közben gyakoroljuk a kulturált közlekedésviselkedési formáit. Megfigyeltetjük velük az évszakok szépségét, a színeik árnyalatát, a növények fejlődési feltételeit, ütemét. Pozitív irányba tereljük gondolkodásmódjukat a környezet védelmére nevelésben, cselekvő aktivitásukra építve. A gyermek által a család környezetkultúráját is neveljük.

Ápoljuk a kialakított hazai hagyományokat és szokásokat, néphagyományokat, a családi és a tárgyi kultúra értékeit.

Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek egyszerű kísérleteket végezzenek növényekkel, vízzel, levegővel, földdel.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek tudják nevüket, születési helyüket és idejüket, lakcímüket, szülei pontos nevét, óvodájuk nevét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezzenek önmagukról.
- Ismerjék a napszakokat.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségükben.
- A gyermekek ismerik a környezetükben levő intézményeket, szolgáltató üzleteket, emberi alkotásokat.

- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat, azok gondozását, védelmét.
- Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- Ismerik a szülőföld, a hazai táj hagyományait, szokásait.
- Felismerik az időjárás és öltözködés összefüggéseit.
- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Elemi mennyiség fogalmuk tízes számkörben kialakult, össze tudnak hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a térirányokat, helyesen használják a névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.).
- Matematikai tartalmú tapasztalataikat tevékenységeikben alkalmazzák.

5.7. Munka jellegű tevékenységek

Célunk a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan, a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek kialakítása, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait, kötelességtudatát. A gyermekmunka váljék örömmel és szívesen végzett aktív tevékenységgé.

Munka-fajták:

- Önkiszolgáló munka:
 - étkezés,
 - öltözködés,
 - testápolás.
- A mindennapi élettel kapcsolatos, közösségért végzett munkák:
 - teremrendezés, játszóhelyek rendbetétele,
 - naposi munka,
 - megbízások teljesítése,
 - kerti munka.

Feladataink:

- A gyermekek kezdetben segítségünkkel, később teljesen önállóan, öntevékenyen végezzék a munkajellegű tevékenységeket. A különböző munkafajtáknál mintát adunk az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségéhez.
- A nemek társadalmi egyenlőségének elősegítése oly módon, hogy valamennyi munkajellegű tevékenységet a lányok és a fiúk egyaránt gyakoroljanak.
- Figyelembe vesszük az eltérő fejlődési ütemet, differenciált feladatadással segítjük az e tevékenységi körben gyengébb fejlettségű, valamint kiemelkedő képességű gyermekeket. Mindig találkozunk olyan gyerekekkel, akik húzódoznak egy-egy feladat elvégzésétől. Ennek okát meg kell találnunk: önbizalomhiány, kudarcélmény, érdektelenség, illetve a családi neveltetés, túlzott kiszolgálás, vagy rossz szociális környezet, negatív példa állhat a háttérben.
- Fontos, hogy mindig pozitív megerősítéssel reagáljunk, ha a gyermek valamit elvégez. Sikerélmények sorozatával érhetjük el, hogy mindig pozitív érzelmek társuljanak az elvégzett munkához, ezáltal önbizalmuk is erősödik. Feladatunk a munka során a

gyerekkel való együttműködés, és a folyamatos, konkrét, a gyermeknek saját magához mért fejlesztő értékelése.

- Ez a tevékenység olyan együttműködésre ad lehetőséget, amely természetes módon alakítja a gyerekek szociális magatartását, társas kapcsolatait, valamint szolgálja a cselekvő tanulást, megtanítja saját és mások munkájának elismerését.
- Arra ösztönözzük a szülőket, hogy a gyermeknek otthon is legyen feladata, tartsák tiszteletben gyermekük munkáját, türelemmel segítsék annak elvégzését, és értékeljék pozitívan.
- A hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek számára is adjunk lehetőséget, hogy lehetőségeikhez és képességeikhez mérten bekapcsolódhassanak a közös munkatevékenységekbe.

3-4 éves korú gyermekeknél a fő hangsúlyt az önkiszolgáló tevékenységek kialakítása és fejlesztése kapja. Emellett fokozatosan bevonjuk őket a növények gondozásába, az alkalmoszerű munkák végzésébe. Különös figyelmet fordítunk a rend fenntartásáért végzett tevékenységek szokásrendjének alakítására.

4-5 éves korban vezetjük be a közösségi kapcsolatokat jól fejlesztő naposi munkát, amely elsősorban az étkezéssel, terítéssel kapcsolatos munkákat jelenti. Fontosnak tartjuk a naposi munkával kapcsolatos szabályok és a gyermekek összehangolt cselekvésláncának alakítását. Bevonjuk a gyermekeket csoportszoba átrendezésébe, a tevékenységekhez használt eszközök kiosztásába, összeszedésébe, az öltöző és a mosdó rendjének fenntartásába, a játékeszközök elrakásába.

Megtervezzük a gyermekek számára az egyéni megbízások lehetőségeit. Közreműködésüket kérjük, a növény-, állatgondozásba (pl. akvárium, madáretetés), az óvodaudvar renben tartásában.

Az 5-6-7 évesek már önállóan végzik a naposi munkát. Közösen döntenek el a munka megosztását, étkezés után szokásrendnek megfelelően mindent a helyére tesznek, felsöpörnek. Az alkalmoszerű munkák végzésében nem alkalmazunk kényszerítő eljárásokat, a gyermekek ezeket önálló vállalkozás alapján végzik. Gyakori dicsérettel, elismeréssel próbáljuk elérni, hogy a gyermekek szívesen vegyenek részt a munkában. Lehetőséget biztosítunk a gyermekek számára, hogy az egyszerűbb játékokat, polcokat lemossák, kimossák, szárítsák a babaruhákat. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyerekek maguk szervezhessék meg egyes munkafeladatok elvégzését. Segítségüket kérjük a kisebbek öltöztetésében, gondozási tevékenységekbe

Tevékenyen kapcsolódjanak be az élősarok gondozásába és a kerti munkába. Az önkiszolgálás és a közösségért végzett munkajellegű tevékenységek eredményeinek tudatosításával az elvégzett feladat jelentőségét megláttatjuk, és rávezetjük a gyerekeket saját és mások munkájának tényleges és valóságos értékelésére.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni, örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Pontosan és önállóan végzik az önkiszolgáló tevékenységeket, és a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások végzésére, adott helyzetben észreveszik a munkavégzés szükségességét.
- Igényükké válik, hogy az óvodapedagógussal együtt tartsák rendben környezetüket, szívesen vesznek részt az ünnepeknek megfelelő közös díszítésben.
- Szívesen közreműködnek a növények gondozásában, kerti munkákban.

- Észreveszik, ha kisebb társuk segítségre szorul.
- Szeretnek meglepetést készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak.
- Tisztelik a munkát végző embert, saját és mások munkájának eredményét elismerik.

6. Gyermekvédelem

A gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata. A gyermekvédelmi feladatok irányítását megbízott óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős látja el. Az általános elvárások közül - a megértés, nyitottság, elfogadó, segítő attitűd, szeretetteljesség, következtetés – kiemelten fontos. Az óvodapedagógus nevelő-fejlesztő munkája során mindig figyelembe kell, hogy vegye a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből történő felzárkóztatásában. Biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Alapelveink:

- A gyermek személyiségének, emberi méltóságának és jogainak tiszteletben tartása.
- Az óvodai nevelés során tilos a hátrányos megkülönböztetés bármilyen okból.
- A gyermek gondolati -, lelkiismereti- és vallásszabadsághoz való jogának tiszteletben tartása.
- Humánus, megértő, egyéni bánásmód.
- Gyermekközpontú és családorientált szemlélet.
- A család gyermeke iránti felelősségének erősítése.

Célunk:

- Működjön rendszeresen a gyermekvédelmi törvénynek megfelelő figyelő szolgálat és jelzőrendszer.
- Érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok, a védelem a testi, értelmi, érzelmi fejlődést akadályozó környezeti ártalmaktól.
- Az esélyegyenlőség biztosítása, az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

Feladataink:

- A gyermekek körülményeinek figyelemmel kísérése, a fejlődés nyomon követése.
- A gyermekvédelmi esetek kiszűrése.
- A szükséges nyilvántartások vezetése.
- Folyamatos kapcsolattartás és együttműködés a külső segítő szervekkel, szakemberekkel, a Család- és Gyermekvédelmi Központon belül működő gyermekjóléti szolgálattal és a családgondozókkal.
- Prevenció és korrekció, tehetséggondozási feladatok megvalósítása a pedagógiai munkában.
- Integráció a pedagógiai gyakorlatban.
- A szülők tájékoztatása a gyermekvédelmi faliújságon a gyermekvédelmi felelős személyéről, a segítő szolgáltatások lehetőségeiről.
- A törvényi előírás szerint az érintett családok gyermekei részére a megállapított étkezési térítési díjkedvezményt érvényesítése, illetve a térítésmentes étkezés biztosítása.

Prevenációs feladatok:

- A gyermeki és szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülésének és folyamatos ott tartózkodásának elősegítése.
- A gyermek sajátos nevelési igényének, hátrányának megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása.
- Egészségügyi szűrővizsgálat biztosítása.
- Együttműködés gyermekvédelmi társszervekkel.

A feltárás feladatai:

- A gyermekek és családjuk sokoldalú megismerése (dokumentumok, nyilatkozatok begyűjtése) komplex állapotfelmérés.
- A gyermekek veszélyeztetettségének és hátrányos helyzetének megkülönböztetése – a gyermek és környezetének időszerű állapotának figyelembe vételével. Az adatváltozások nyomon követése.
- A gyermek szomatikus és mentális fejlődésének nyomon követése.
- Gyermekorvosi, védőnői megbeszélés.

A megszüntetés feladatai

- Hatékony egyéni felzárkóztató munkával az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése.
- Az egészségnevelés keretében a gyermekek részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismeretek átadása.
- A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség időbeni felismerése, felderítése, okok feltárása a megfelelő segítő módok alkalmazása.

7. Egészségfejlesztési program

Az egészség fejlesztése kisgyermekkoról kezdődik, így az óvodai egészségnevelés megalapozó jelentőségű a személyiségfejlesztésben. A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás gyermeket az egészség védelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, akarat, értelmi) kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét.

Célunk, hogy az óvodai nevelés során minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jólétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő mindennapos egészségfejlesztő tevékenységekben. Fontos, hogy az egészségfejlesztés a mindennapi élet részévé váljon, figyelembe véve a gyermekek szociális, mentális és fizikai állapotát. Ez a fejlesztő tevékenység magába foglalja az emberi szervezet működésével, a betegségek és balesetek megelőzésével, az életvezetéssel kapcsolatos egyéni ismeretek bővítését is

A folyamat eredményeképpen a gyermekek egészségi állapotának kedvező irányú változását szeretnénk elérni.

Feladataink:

- Olyan környezet kialakítása, amely alkalmas a helyes egészségügyi szokások, magatartási formák kialakítására és gyakorlására. A környezethigiéniára nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megővését, szépítését, a termek szellőztetését, az ivóvíz higiéniáját, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar gondozását, a helyiségek takarítását, a játékok, eszközök tisztán tartását, valamint a

természet óvását, a hulladékkezelést, és az energiával való takarékosagot is. Az egészségügyi követelményeknek megfelelő óvodai környezet, az óvoda épülete, helyiségei, berendezési tárgyai, az óvoda udvara, mindhárom épületünknel biztosítja a gyermekek egészségfejlesztésének feltételeit. Az óvoda egész területén és közvetlen környezetében tilos a dohányzás. A mozgásfejlesztő tevékenységekhez két épületünkben jól felszerelt tornaterem áll rendelkezésünkre.

- Az egészség védelme és karbantartása tanítható, fejleszhető. Gyermekkorban az egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van, ezért az óvodai egészségfejlesztést kiemelt nevelési területként kezeljük. Mindennapi egészségfejlesztő feladataink tervezésénél és gyakorlati megvalósításánál figyelembe vesszük a 3-7 éves korú gyermekek biológiai, társadalmi és életkori sajátosságait.

Teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladataink:

- *Az egészséges táplálkozás:* Az étkezési szokások alakítása, a napi rendszeresség biztosításával mindig azonos időpontban történő, (különösen a reggeli, megfelelő minőségű étkezés) fontosságát kell hangsúlyozni
Lehetőség szerint kerüljük a túlzott zsír, só és cukor fogyasztását. Részesítsük előnyben a zöldségeket, gyümölcsöket, teljes kiőrlésű gabonából készült termékeket. Fontos, hogy a fehérjék, szénhidrátok, zsírok, vitaminok, ásványi anyagok és nyomelemek optimális arányban jussanak be a gyermekek szervezetébe. Az óvodai étkeztetések során nem az étel elkészítése, hanem az étkezés lebonyolítása határozza meg az óvodapedagógus feladatát az előkészületektől a nyugodt, kultúrált étkezésig. Az egészséges táplálkozás érdekében gyakran az óvodában kell új ízekkel, étel és italfélesekkel megismertetnünk a gyerekeket. A vérkeringés és a hőszabályozás szempontjából szükséges folyadékmennyiség biztosítására is odafigyelünk az egész nap folyamán. A cukros szörpök, üdítők helyett a tiszta friss víz, zöldség és gyümölcslevek a leghatékonyabbak a folyadék pótlására.
- *A mindennapos testmozgás:* A mozgásszegény életmód kialakulásának veszélye sajnos a korai gyermekkorban is fennáll, már az óvodás gyerekek is egyre több időt töltenek a televízió és a számítógép előtt, rövidebb távolságokra is kocsival viszik őket szüleik időhiányra hivatkozva. A mozgásszegény életmódból eredő tartáshibák, esetleges deformitások kialakulása a későbbiekben törvényszerűen fellépő lelki károsodások, kedvezőtlen személyiségjegyek kialakulását eredményezhetik. Ezt megelőzendő, egészségpedagógiai célunk a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös (játékos, sportos) mozgás által kiváltott öröm átélése. A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg, ezért a mindennapos testnevelésben is a mozgásos játékok kapnak nagy hangsúlyt. Mindennapos testmozgást a délelőtti, illetve a délutáni időszakban szervezünk a gyermekek részére, amelyek során olyan mozgásformákat gyakoroltatunk játékos módon, melyek alkalmassá tehetik a gyermekeket az életen át tartó sporttevékenység megalapozására. A mindennapos testmozgás edző, frissítő jellegű gyakorlatai mellett korcsoportra szabott hosszabb időtartamú testnevelés foglalkozást is tartunk kis és középső csoportban heti egy, nagyobbaknál heti két alkalommal. Lehetőség szerint minél több mozgástevékenységet a szabad levegőn biztosítunk a gyermekek számára, fokozott mozgásigényüket az udvari játék során kötetlenül is kielégíthetik.
- *A testi-lelki és szociális egészség fejlesztése:* A test és a lélek szoros egységet alkot, a lélek a testben jut kifejezésre. A lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a

kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, a környezethez való alkalmazkodást, az ártalmas hatásokkal szembeni védekezést.

A gyermekek testi egészsége, jó közérzete pozitívan befolyásolja lelki folyamataikat, mentális egészségük pedig visszahat fizikális állapotukra. Ennek az egyensúlynak fenntartására kell törekednünk, mert az egyensúlyhiány minden formája stresszt okozhat. A felgyorsult életritmus okozta kapkodás, türelmetlenség, a szorongás, félelem olyan érzelmek, melyek a testből is stressz reakciókat válthatnak ki. Ezért legalapvetőbb feladatunk egy olyan harmonikus, derűs, szeretetteljes légkör megteremtése az óvodai csoportokban, melyben minden gyermek biztonságban érezheti magát.

A pszicho higiénés nevelés főbb feladatai:

- az egészséges napirend kialakítása és gyakorlása,
- a hibás viselkedési módok kezelése, leszerelése,
- a stressz hatások kiegyenlítése
- a gyermekektől érkező „segélykiáltások” megértése és megoldása
- a szociális beilleszkedés megvalósítása,
- a normatartás, és a tevékenység önellenőrzésének gyakorlása.

A társas kapcsolatok pozitív alakításával, az örömteli közös tevékenységekkel fokozhatjuk együttműködésüket, komfortérzetüket a közösségben. Önmaguk és társaik elfogadására, tiszteletére, a másság elfogadására neveljük őket. Ez egy olyan másik személynek egyenlő társként való elfogadását jelenti, aki a mindennapi életben átlagos jellemzőkkel mérve eltérő személyiség, és akit eltérése miatt a közösségből való kirekesztés fenyeget. Példát és segítséget adunk számukra a konfliktusok megnyugtató kezelésére. Megfelelő értékrend közvetítésével elősegítjük egészséges önbizalmuk kialakulását. Fontos, hogy a játékoság, a jókedv, a humor is mindennapi életük része legyen, hisz a humorérzék is fejleszhető.

Egyéni bánásmód alkalmazásával, egyszerűbb relaxációs technikákkal segíthetünk a hangulatváltozások, esetleges viselkedési zavarok leküzdésében. A gyermekek mentális egészségének védelmét szolgálja a napirendbe iktatott délutáni pihenés, de szervezetüknek szüksége van heti, illetve éves pihenésre is, melynek minősége a családi háttér függvényében változó.

- **Gyermekbántalmazás megelőzése:** A gyermek jogainak érvényesítése elsősorban a család feladata (ellátás, gondozás, nevelés), ebből az óvodai nevelés kompetenciakörébe a személyiség fejlesztése, a veszélyeztetettség megelőzése tartozik. Óvodánk nevelőközössége a gyermeki jogokat tiszteletben tartva elutasít minden olyan nevelői magatartást, amely a gyermekek fizikai, illetve lelki bántalmazását alkalmazza. A gyermek a veszélyeztetett helyzetét félelem, szorongás, agresszív viselkedés jeleinek kíséretében hozzátartozói köréből hozza magával az óvodai életbe. Ha a családi környezetből erre utaló jeleket észlelünk, felderítés és tanácsadás céljából először családlátogatás, illetve fogadóóra keretében beszélgetünk el a szülőkkel. Fontos, hogy a családokkal együttműködő, bizalmat ébresztő pozitív kapcsolatot alakítsunk ki, éreztetve, hogy a gyermek érdekében, segítő szándékkal lépünk fel. Súlyosabb esetben a gyermekvédelmi felelős bevonásával működtetjük a törvény által előírt figyelő és jelzőrendszert, valamint igénybe vesszük a Család- és Gyermekvédelmi Központban működő gyermekjóléti szolgálat és a családgondozók segítségét. Nevelőmunkánk során nem engedünk teret a gyermekek egymás közötti agresszív megnyilvánulásainak, társaik bántalmazásának.
- **Baleset-megelőzés, elsősegélynyújtás:** Az óvodai gyermekbalesetek megelőzésének céljából minden nevelési év elején írásos balesetvédelmi tervet készítenek a

csoporthoz tartozó óvodapedagógusok, melyet a csoportnaplóban rögzítenek. Az ebben foglaltakat a gyermekcsoport életkori sajátosságához és fejlettségi szintjéhez igazítva a mindenkor alkalomnak és nevelési helyzetnek megfelelően ismertetjük a gyerekekkel. Célunk, hogy félelemkeltés nélkül felhívjuk figyelmüket az esetleges veszélyhelyzetekre, azok elkerülésére, saját és társaik testi épségének megővése érdekében. Évente egyszer tűzriadó próbán vesznek részt a gyerekek szintén megfelelő ismeretnyújtás mellett. Az óvoda dolgozói értelemszerűen betartják a kötelező baleset- és tűzvédelmi oktatáson elsajátított ismereteket, ügyelnek arra, hogy biztonságos környezetben tölthessék a gyerekek óvodás napjaikat. Esetlegesen előforduló kisebb baleseteknél azonnali elsősegélyt nyújtunk (pl. sebfertőtlenítés, kötözés), komolyabb sérülés gyanúja esetén a szülők azonnali értesítése mellett szakorvoshoz irányítjuk a sérültet, vagy mentőt hívunk.

- **Személyi higiénia:** A gyermek a családból érkezve magával hozza az óvodába az otthoni higiénés szokásokat, melyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos tisztálkodási rendjével. A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus és a dajka által történő tapintatos ellátást igényel. A tisztaság igényének kialakítása elsődleges feladatunk az óvodáskorú gyermekeknél. Ez magában foglalja a napi többszöri rendszeres és alapos kézmosást különösen étkezés előtt és WC használat után, valamint a haj- és fogápolást, az orr tisztántartását, későbbiekben ezek szokássá alakítását. Alapkövetelményként szem előtt tartjuk, hogy minden gyermek számára külön-külön álljanak rendelkezésre az ezekhez szükséges személyi higiénés felszerelések (törölköző, fésű, fogmosó felszerelés).

Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink gyakorlati megvalósulásának nyomon követése és eredményességének értékelése a nevelőtestület által kidolgozott és elfogadott Egyéni fejlődési lap c. dokumentumon történik (egészségügyi szokások és önkiszolgálás fejlettsége, érzelmi és szociális fejlődés, valamint a mozgás fejlettsége területeknél), az óvodába kerüléstől az iskolába lépésig, évente két alkalommal. A fejlettségmérés eredményeit igény szerint négy szemközti beszélgetések, fogadóórák során ismertetjük a szülőkkel. A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával. A szülők egészségkultúráltsága, valamint az óvodai egészségvédelemmel való együttműködésük ezért jelentős óvodánk egészségnevelési programjában. A családokkal való kapcsolattartást szolgálják az óvodában szervezett közös szülői programok, egészség-, illetve sportnapok.

Az óvoda egészségfejlesztő pedagógiai tevékenysége beágyazódik a gyermek-egészségügyi szakhálózat szervezeti tevékenységébe. Az óvodai egészségügyi ellátást szabályozó rendelet meghatározza az óvoda orvosi rendelő alapfelszerelését, az óvoda orvosa által elvégzendő gyermek-egészségügyi, illetve gyermekfogászati feladatokat, továbbá a védőnő által önállóan ellátandó tennivalókat. Óvodánkban a feltételek biztosításával és az óvodapedagógusok együttműködésével tudják ezeket a feladatokat megfelelő színvonalon ellátni.

A gyermekek egészségfejlesztéssel kapcsolatos ismereteinek bővítését célzó foglalkozások megtartásához az óvodapedagógusok segítséget kaphatnak a gyermekorvostól, a védőnőtől, illetve a gyermek fogorvostól. A csoportvezető óvodapedagógus és a védőnő kapcsolata elősegíti a gyermek előéletének jobb megismerését, a gyermekek szociokulturális helyzetére, egészségére vonatkozó tapasztalatok cseréjét. A csoportos szűrővizsgálatok szervezése megköveteli az óvodapedagógustól és a védőnőtől az orvosi kezelésektől való szorongás leszerelését.

Nevelőtestületünk tagjai pedagógiai elhivatottságuknak megfelelően folyamatosan bővítik szakmai tudásukat, hogy a gyermekek testi, lelki fejlődését minél magasabb szinten tudják

elősegíteni. Az óvodapedagógusok sokirányú érdeklődésüknek megfelelően az egészségneveléssel kapcsolatos továbbképzéseken vesznek részt, és az ott szerzett korszerű ismereteiket folyamatosan beépítik mindennapi gyakorlati munkájukba.

8. Integrációs program

Óvodánk az inkluzív pedagógiai gyakorlat keretei között társadalmi, szociális, kulturális tényezőkből és sajátos nevelési igényből adódó integrációs gyakorlatot valósít meg.

Célunk:

- a halmozottan hátrányos helyzet következményeinek csökkentése prevenciók feladatok ellátásával, gyermekvédelemmel, egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással,
- a halmozottan hátrányos helyzet gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése integrált nevelési rendszerben, személyiség fejlesztés, felzárkóztatás, tehetséggondozás,
- az iskolába való átmenet megkönnyítése, az iskolai életmódhoz szükséges fejlettség elérése a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél,
- a hátrányok csökkentése a leszakadás megelőzése.

Feladataink:

A szociokulturális hátrány leküzdésében

- A gyermek és a szülő méltóságának tiszteletben tartása.
- A családtagok elfogadása, és feljük szakmai alázattal való közeledés.
- A beilleszkedés fokozott előkészítése.
- Figyelmes, tiszteletteljes, szakmailag kifogástalan színvonalú segítség.
- A gyermek érdekeinek szem előtt tartása.
- A szülői gondok jelzésének figyelembe vétele.
- A pedagógiai tapintat elemeinek érvényesítése a gyakorlatban.
- Megértéssel, empatikus magatartással partnerkapcsolat kialakítására törekvés a szülővel.
- A kisgyermek megnyerése az együttműködés érdekében.
- Személyes kapcsolatban, a gyermekhez igazított feladattal a kitartás növelése.
- A kisgyermek leválási nehézségének megértéssel történő elfogadása.
- Az ingerkörnyezet egyes gyermekhez történő igazítása, hatásának nyomon követése, szükség esetén további alakítása.
- A gyermek számára legmegfelelőbb, legeredményesebb, egyéni és életkori sajátosságaihoz illeszkedő elfogadó, barátságos légkör kialakítása, gazdagítása.
- Gazdag, stimuláló ingerek alkalmazása az óvoda épületén belül (változatos színek, textúrák gyerekek által készített rajzok, élményképek).
- Változatos helyek biztosítása a kisgyerekek számára, hogy ugyanazt a tapasztalatot, ismeretet többféle helyzetben, módon, formában, színben, helyen szerezhesse meg.
- Személyes helyek biztosítása, amely lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy kizárólag a sajátjuknak érezhessék, és területi viselkedésüket gyakorolhassák.
- A gyermekek megismertetése a természet csodáival, a környezettudatos viselkedés megalapozása.
- A teljes személyiség fejlődésének elősegítése az érzelmi bizonytalanság, elhanyagolt bánásmód esetében.
- Az óvoda alkalmazottaival együtt segítő-támogató körben áll a gyerekek körül.

- Életkortól függetlenül ölbeli játékok kezdeményezése a gyermekekkel.
- Amennyire csak lehetséges, a család és az óvoda által nyújtott minta közötti eltérés csökkentése.
- Amennyiben szükség van rá, javaslat megfogalmazása családterápiára, egyéni pszichoterápiára.
- A gyermekek érzelmi állapotainak követése, empatikus kapcsolatra, önvizsgálatra, személyre szabott útkeresésre ösztönzése.
- Az elfogadás érzésének erősítése, a személyhez kötődő szeretetképeség kialakítása.
- Minden kisgyerek számára a legoptimálisabb fejlődést biztosító érzelmi légkör, stabil személyes kapcsolat megteremtése, amely az óvodai életükhöz szükséges.
- A teljesítőképeségüket meg nem haladó elvárások támasztása a gyermekek felé.
- A tevékenységformák közül az egyes kisgyerek számára az optimális kiválasztása, ennek alapján teljesítményének értékelése, ezáltal kompetenciaélményének növelése.
- A kisgyerekek igényeinek megfelelő lelki törődés, biztatás, megerősítés nyújtása.
- A multikulturális nevelés megteremtése.

Az ingerszegény környezeti hátrányok leküzdésében

- A gyermek megismerése, annak megfigyelése, hogy a gyermek mely ingereket, milyen módon és milyen mértékben képes felfogni.
- Az ingerkörnyezet egyes gyermekhez történő igazítása, a gyermekre gyakorolt hatásának nyomon követése, szükség esetén az ingerkörnyezet további alakítása.
- A gyermek számára legmegfelelőbb, legeredményesebb, egyéni és életkori sajátosságaihoz illeszkedő elfogadó, barátságos kulcsingerek kialakítása, gazdagítása.
- Gazdag, stimuláló ingerek alkalmazása az óvoda épületén belül (változatos színek, textúrák, gyerekek által készített rajzok, élményképek).
- Változatos helyek biztosítása a kisgyerek számára, hogy ugyanazt a tapasztalatot, ismeretet többféle helyzetben, módon, formában, színben, helyen szerezhesse meg.
- Személyes helyek biztosítása, amely lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy kizárólag a sajátjuknak érezhessék, és territoriális viselkedésüket gyakorolhassák.
- A gyermekek megismertetése a természet csodáival, a környezettudatos viselkedés megalapozása.
- A teljes személyiség fejlődésének elősegítése.

Érzelmi bizonytalanság, elhanyagolt bánásmód esetében

- Az óvoda alkalmazottaival együtt segítő-támogató körben áll a gyerekek körül.
- Életkortól függetlenül ölbeli játékokat kezdeményezése a gyermekekkel.
- Amennyire csak lehetséges, a család és az óvoda által nyújtott minta közötti eltérés csökkentése.
- Amennyiben szükség van rá, javaslat megfogalmazása családterápiára, egyéni pszichoterápiára.
- A gyermekek érzelmi állapotainak követése, empatikus kapcsolatra, önvizsgálatra, személyre szabott útkeresésre ösztönzése.
- Az elfogadás érzésének erősítése, a kötődő szeretetképeség növelése.
- Minden kisgyerek számára a legoptimálisabb fejlődést biztosító érzelmi légkör, stabil személyes kapcsolat megteremtése, amely az óvodai életükhöz szükséges.
- A teljesítőképeségüket meg nem haladó elvárások támasztása a gyermekek felé.
- A tevékenységformák közül az egyes kisgyerek számára a legmegfelelőbb kiválasztása, ennek alapján teljesítményének értékelése, ezáltal a kompetenciaélmény növelése.

- A kisgyerekek igényeinek megfelelő lelki törődés, biztatás, megerősítés nyújtása minden gyermeknek.
- Minden óvodás gyermek fejlesztésének az alapja a gyermek személyiségállapotának megismerése.
- A szülői ház nevelési szokásainak, elvárásainak megismerése, és a vele való kapcsolat kiépítése, a nevelői hatások együttes hatásának kifejtése érdekében.
- Minden óvodás gyermeknek egyenlő esélyt kell kapnia képességeinek maximális szintű fejlesztéséhez.
- Az óvodapedagógusok a multikulturális társadalom érték közvetítőiként kell, hogy betöltsék nevelői hivatásukat, biztosítva az esélyegyenlőséget.
- Minden gyerek személyiségét tisztelet, szeretet, megbecsülés és elfogadás övezi, biztosítjuk az óvó-védő, nevelő, személyiségfejlesztő funkciók érvényesülését.
- Az előítélet-mentes pedagógiai környezet kialakítása.

A migrációs nevelés feladatai

- A különböző gondolkodásmódok értéként való elfogadása. Nyitottság az inkluzivitás iránt.
- A bevándorló gyerekek integrálása nem járhat a saját nyelvük és kultúrájuk sérelmével.
- A nyelvelsajátítás vonatkozásában is érvényesíteni szükséges a differenciálást, az egyéni képességek fejlesztését.
- Az óvoda dolgozóinak természetes és nyitott viselkedésével érhető el a más ajkú gyermekekkel történő human viselkedés-komplexum kialakulása.
- Értéként kezeljük a gyerekek állampolgársága, anyanyelve közötti különbségeket.
- A kultúra őrzését, átörökítését egyetemes emberi jognak tekintjük.
- Az óvodapedagógus a nevelési folyamat során, a tevékenységek megszervezéskor a csoportjába járó gyerekek származási helyéről olyan tudáselemeket (hagyomány, zene, szokások stb.) közvetítsen, amelyeket a magyar anyanyelvű gyerekek is megértenek, és kötni tudnak a már meglévő magyar vonatkozású ismereteikhez.
- Az egyenlőség pedagógiájának megvalósítása: minden gyermek érezze, hogy fontos számunkra kíváncsiak vagyunk az élményeire, a kérdéseire.

Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása (SNI)

Általános elvek

Az óvoda a szakemberek által integrálásra javasolt gyermekek nevelését tudja vállalni.

Az óvodapedagógusok érzelmileg azonosulnak az integrációval, természetesnek tekintjük az SNI gyermekek jelenlétét az óvodában.

A sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk, hogy ennek hatására fejlődjön az alkalmazkodó készségük, az akaraterejük, az önállóságra törekvésük, az érzelmi életük, az együttműködő képességük.

A sajátos nevelési igény szerint úgy alakítjuk a környezetet, hogy a szükséges tárgyi feltételek és segédeszközök megléte biztosítsa a nevelési célok megvalósítását.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletei szerint határozzuk meg. Az együttnevelést az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembe vételével, minden esetben egyéni fejlesztéssel oldjuk meg.

A gyermek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztése során figyelmet fordítunk arra, hogy:

- a sérült gyermek harmonikus személyiségfejlődését elfogadó, eredményeket értékelő környezetben segítsük,
- a gyermek iránti elvárásainkat fogyatékoságának jellege, súlyossága szerint határozzuk meg,
- terhelhetőségét biológiai állapota, fogyatékosága, személyiségjegyei alapján állapítjuk meg.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervet készítünk.

Az egyéni fejlesztési terv elkészítésekor a fogyatékoság típusához igazodó, szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógiai tanár, terapeuta közreműködését vesszük igénybe. A fejlesztés a fogyatékoság típusának függvényében magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését.

A sajátos nevelési igényű gyermekek számára az alábbi pedagógiai feltételeket biztosítjuk:

- sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák megválasztása és alkalmazása,
- speciális segédeszközök használata, ezek elfogadtatása, használatára, megóvására nevelés,
- a kompenzációs lehetőségek bővítése,
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményekre is képes,
- rugalmas szervezési keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósításához,
- intézményünk pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadásáról, együttműködés a sérült gyermekek családjával.

Figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit, különös gondot fordítunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányai leküzdéséhez. A fejlesztési stratégia kialakítása során a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó, szakképzettséggel rendelkező, az intézményes fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segítségét vesszük igénybe. Közreműködésük kiterjed az óvodapedagógusok felkészítésére, az óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra. Az integráltan fejlesztett gyermekek számára biztosítjuk azokat a speciális eszközöket, melyre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermek beilleszkedését fejlődését, az együtt haladás lehetőségét tekintjük, melyek megvalósítását az alábbiakban fogalmazzuk meg:

- Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a habilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása. (A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.)
- A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében résztvevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus:
- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti,

- a gyermek fejlődésének elemzése alapján - szükség esetén - eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.
- A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező – gyógypedagógiai tanár/terapeuta - az együttműködés során segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd) eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai

A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A testi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan sérült mozgáskorlátozott) gyermek óvoda nevelése során kiemelt feladatunk a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerztetése, a megtanult mozgás alkalmaztatása.

Az óvodában biztosítjuk a gyermek állapotának megfelelően - az akadálymentes közlekedést, a megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. A mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe építjük be. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladatunk.

A hallássérült gyermek

A hallássérült gyermekek nevelésével kapcsolatban feladatunk - a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe bevonjuk a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

- Az hallássérült gyermekek fejlesztése során hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény és tevékenység állandóerősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét. A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet mindenelemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikációfejlesztés rendszerébe.

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítjük az élmények, tapasztalatok és minták adásával. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodunk a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztésével, a speciális terápiák alkalmazásával (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segítjük a gyermeket az iskolába lépéshez szükséges fejlettség eléréséhez.

Pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek

A tanulási, beilleszkedési és magatartási zavarok háttérében részképesség zavarok, hiperkinetikus (felfokozott mozgásérzékelés) vagy kóros aktivitászavar és/vagy figyelemzavar, az iskolai teljesítmények eléréséhez szükséges pszichikus funkciók kialakulatlansága, fejletlensége vagy mindezek halmozódása áll.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. További feladatunk megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Az autista, autisztikus gyermek

Fejlesztésünk alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. Az autisztikus gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítására törekszünk, és speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens segítségét vesszük igénybe.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését az alábbi alapelvek figyelembe vételével végezzük:

- Minden gyermek fejleszthető.
- A fejlesztés során a gyermekek meglévő képességeiből kell kiindulni.
- A részleges zavart szenvedett, és/vagy késve jelentkező képességek fejlesztése segítő, támogató szemléletet igényel.
- Az SNI gyermekek is különbözőek, egyediek, ezért sajátos nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényelnek, mint bárki más.
- Az SNI gyermekek elsősorban gyerekek, és csak másodsorban SNI-ek, ezért részfunkcióik fejlesztésén túl az általános személyiségfejlesztésre nekik is szükségük van.
- A SNI gyermekeknek ugyanúgy joguk az érzések, a tapasztalatok átéléséhez.
- Szükségleteiket csak ők tudják érzékeltetni, értő figyelemmel kell feléjük fordulni.
- A SNI gyermekeknek, önmaguknak is kell cselekedniük önmagukért, a pedagógus a feltételek megteremtésében segíthet.
- Az SNI gyermeknek joga van sajátosságaihoz, az azokkal való teljes élethez, amely bizonyos speciális életmóddal jár együtt.
- Minden SNI gyermeknek joga van –életkorának és egyéni fejlettségének megfelelő szinten – tisztában lenni saját állapotával, jogaival, lehetőségeivel.
- A gyermekek fejlesztése több irányból történik: lehet tevékenység-orientált, spontenitátságból kiinduló, feladat-orientált.

- A gyermekek képességstruktúrája a különböző területeken, más-más szinten állhat, e szintek ismerete képezi az egyéni bánásmód, differenciálás, a feladat-orientált fejlesztés alapját.
- A feladatot és a személyes élményt egy szituációba integráló fejlesztés során az óvodapedagógus a személyiség minél több szféráját próbálja bevonni a fejlesztésbe.
- Az általános elvek megtartása mellett az óvodapedagógus érvényesíti, hogy ahány SNI gyermek, annyi személyiség, és ahány személyiség, annyi személyes élmény, és integráló fejlesztés.

A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátására kialakított programot a 2/2005.(III.1.) OM rendelet irányelvei alapján készítettük el.

Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Fontos feladatunk a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése. A tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében.

Alapelvünk: a tehetséges óvodás elsősorban gyermek, éppen ezért feladatunk, hogy élmény dús környezetet teremtsünk óvodásainknak. Tehetségfejlesztés megalapozása, érzelmi alapok lerakása, lehetőségek megkínálása a feladatunk

Célunk:

- Felismerni a tehetséget és megjelenési formáit
- Segíteni a gyermeket a továbbfejlődésben
- Kielégíteni a kiemelkedő képességű gyermek megismerési, alkotási és speciális szükségleteit erős oldalának fejlesztése)
- A tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése (pszichomotoros és érzelmi – akarati éretlenség)
- Megfelelő szeretetteljes légkör biztosítása

Feladataink:

- Változatos tevékenységek kínálatával ösztönözni, motiválni kreativitásukat
- Egyéni bánásmód keretében történő harmonikus célzott fejlesztés, képességfejlesztés
- Önmagára találatás segítése, hogy megbirkózzon a feladatok sokszínűségével
- Elkallódás elhárítása
- Segíteni őket a különböző helyzetekben
- A gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése
- Elfogadó és támogató környezet kialakítása
- Szülők tájékoztatása és megnyerése a közös munka érdekében
- Segítségadás a szülőknek, a gyermeknek megfelelő iskola kiválasztásában

Óvodapedagógiai munkánk során a tehetségígéretes gyermekek saját csoportjukban élik óvodás életüket. Elsősorban játszanak, azzal foglalkoznak, amivel szeretnek. A gyermekek fejlesztése saját: óvodai csoportjaikban a napi tevékenységekbe ágyazva differenciáltan, egyénre szabva történik.

9. Legitimációs záradék

A pedagógiai program hatálya, hatályba lépése

- A program hatálya kiterjed az intézmény valamennyi pedagógusára.
- A pedagógiai programot az intézmény nevelőtestülete fogadja el, és az intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé.
- A jóváhagyott pedagógiai program 2015. szeptember 1.-től érvényes.
- A hatályba lépett pedagógiai programot meg kell ismertetni az óvoda azon alkalmazottaival is, akik nem tagjai a nevelőtestületnek.

A pedagógiai program nyilvánossága

- Pedagógiai programunk 1-1 példányát a Mártírok u. 205/b., a Hunyadi J. tér 15. és a Köztársaság tér 1. óvoda hirdetőtábláján helyezük el, hogy a szülők és az érdeklődők szabadon megtekinthessék.
- A pedagógiai program intézményünk honlapján megtekinthető. <http://lurkohazovoda.hu>
- A pedagógiai programról, a szülők részére szülői értekezleteken és fogadóóráin az óvoda vezetője ad tájékoztatást, - akadályoztatása esetén erre a vezető helyettesek jogosultak.
- A pedagógiai programról tájékoztatást kérni, előre egyeztetett időpontban az óvoda vezetőjétől lehet.

A pedagógiai program módosításának indokai

- a kívánt eredmény elmaradása,
- innovációs törekvések, fejlesztések indítása,
- jogszabályok változása.

Nyilatkozatok

A szülői képviselő, a Pesterzsébeti Lurkóház Óvoda 1202. Budapest, Mártírok útja 205/b. Pedagógiai programjának elfogadásához magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez a véleményezési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Budapest, 2018. szeptember 24.

Szabados Mária
A szülői szervezet képviselőjében

Az óvoda-egészségügyi szolgálat a pedagógiai program egészségfejlesztési programjának elkészítésében közreműködött.

A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

A Pesterzsébeti Lurkóház Óvoda 1202. Budapest, Mártírok útja 205/b. **nevelőtestülete** határozatképes ülésén készült jegyzőkönyvben szereplő 100%-os igenlő elfogadó határozat alapján 2018. szeptember 24. napján a Pedagógiai Programot határozatszámom elfogadta. Az elfogadás tényét a nevelőtestület képviselője az alábbiakban hitelesítő aláírásával tanúsítja.

Budapest, 2018. szeptember 24.

Basáné Nánási Ildikó
Nevelőtestület képviselője

Budapest, 2018.szeptember 24.

Molnár Tímea
Intézményvezető

TARTALOM JEGYZÉK

1. JOGI STÁTUSZ.....	3
2. INTÉZMÉNYÜNK BEMUTATÁSA	4
2.1. KÜLDETÉSNYILATKOZAT	4
2.2. NEVELÉSI ALAPELVEINK.....	4
2.3. HELYZETKÉP ÓVODÁNKRÓL.....	5
2.4. GYERMEKKÉP.....	6
2.5. ÓVODAKÉP.....	6
2.6. PEDAGÓGUSKÉP	7
2.7. DAJKAKÉP	7
2.8. ERŐFORRÁSAINK.....	7
3. AZ ÓVODA NEVELÉSI FELADATAI.....	8
3.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA	8
3.2. AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS A KÖZÖSSÉGI NEVELÉS	12
3.3. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA.....	14
4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	17
4.1. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE.....	17
4.2. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	19
AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD KAPCSOLATA.....	19
5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	23
5.1. A JÁTÉK	23
5.2. VERSELÉS, MESÉLÉS.....	27
5.3. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC	30
5.4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA	32
5.5. MOZGÁS.....	35
5.6. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	39
5.7. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	41
6. GYERMEKVÉDELEM	43
7. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM.....	44
8. INTEGRÁCIÓS PROGRAM	48
9. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	55

